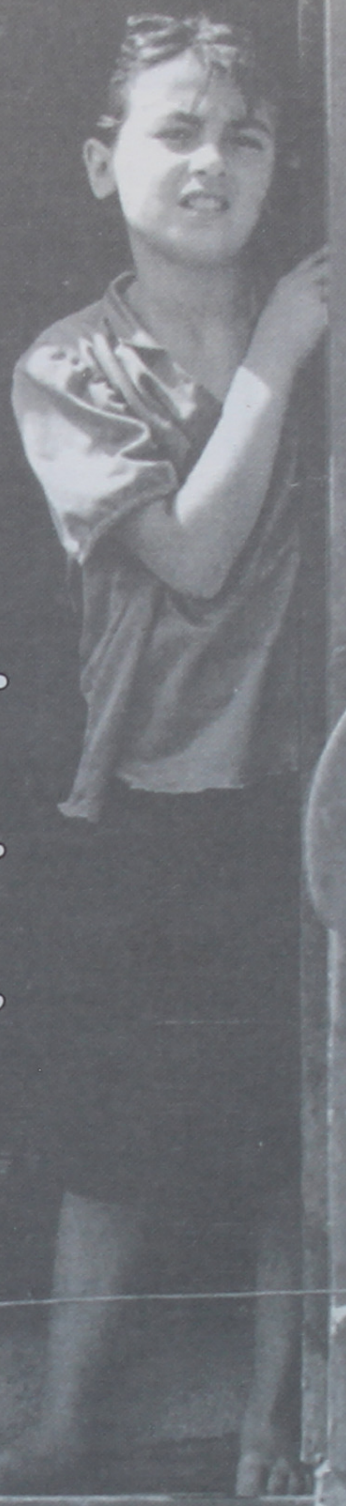

TO KIBBUTZ

no milk today

Περιεχόμενα #4

editoreality crisis #4

03 Editoreality Crisis #4

04 Η Σημασία Του Να ΄Σαι Το Ποντίκι

11 Mind The Gap

12 Ασφυκτική Προστασία

14 Το Πολιτικό Ισλάμ Και Τα Δικαιώματα Των Γυναικών Στο Ιράκ

16 Όποιος Έχει Την Μύγα Να Την Φέρει Πίσω

19 Darkness At noon

23 No Tears For The Creatures Of The Night

Με την έκδοση αυτού του 4^{ου} τεύχους κλείνει ένας χρόνος της εκδοτικής προσπάθειας που ονομάζεται Κιβώτιο... Με την ευκαιρία λοιπόν αυτή, θα θέλαμε να πούμε δύο-τρία πραγματάκια αναφορικά με τις προθέσεις μας. Καταρχήν υπάρχει το ζήτημα της απεύθυνσης, ζήτημα μεγάλο για πολλά έντυπα του α/α/α χώρου.

Ένας γενικός «κανόνας» -όσο και αν λέγεται το αντίθετο, όσο και αν γίνεται προσπάθεια να ξεπεραστεί αυτό- είναι ότι τελικά όλα τα έντυπα (τα λίγα είναι αλήθεια) απευθύνονται, κατα κύριο λόγο, στα πολιτικά υποκείμενα εκείνα που απαρτίζουν τον ευρύτερο α/α/α χώρο. Και από αυτό κανείς δεν μπορεί να ξεφύγει απόλυτα, χωρίς να εκπέσει σε έναν ακαδημαϊσμό, ή να γλύφει τα αυτιά της αριστεράς. Εννοείται, πως από αυτό τον «κανόνα» δεν είμαστε σε θέση να ξεφύγουμε ούτε και εμείς... Οι λόγοι δεν είναι υποκειμενικοί και μόνο, υπάρχουν και αρκετοί αντικειμενικοί. Οι εκμεταλλευόμενοι-ες, οι καταπιεζόμενοι-ες, και το πολυαγαπημένο μας προλεταριάτο, δεν διαβάζουν όχι μόνο το Κιβώτιο, αλλά τίποτα... Πόσες φορές έχετε δει εκτός των Εξαρχείων έναν άνθρωπο να στέκεται και να διαβάζει π.χ. μία αφίσα; Δεν θέλουμε να γίνουμε πεσιμιστές, θέλουμε να κοιτάζουμε την πραγματικότητα στο φως του ήλιου. Κανένας εκμεταλλευόμενος και καταπιεζόμενος δεν θα πειστεί από τον λόγο μας, και πολύ καλά θα κάνει. Τα επαναστατικά μανιφέστα και οι εμβριθείς αναλύσεις, τους αφήνουν παγερά αδιάφορους. Θα κάνουμε εδώ μία γενίκευση και θα πούμε ότι πάντα τους αφήνουν. Οι εκμεταλλευόμενοι-ες και οι καταπιεζόμενοι-ες ποτέ δεν πείστηκαν από έναν έντυπο λόγο και μόνο. Είχαν πάντα υψηλότερες απαιτήσεις. Αυτό που τους έπειθε, τολμούμε, να πούμε ήταν περισσότερο οι ανταγωνιστικές σχέσεις, η κοινότητα του αγώνα και το γεγονός ότι πολιτικά και κοινωνικά προτάγματα αποτελούσαν πρακτικές λύσεις στα καθημερινά τους προβλήματα.

Ποιο μπορεί να είναι λοιπόν, το νόημα αυτού του εντύπου, σύμφωνα με αυτούς τουλάχιστον που το εκδίδουν (καθότι μπορεί κάλλιστα να έχει πολύ διαφορετικό νόημα για αυτούς που το διαβάζουν...). Γιατί χτυπιόμαστε και καταξοδευόμαστε στην τελική; Είπαμε οι «προλετάριοι» δεν μας διαβάζουν, το επαναστατικό κίνημα, όσο μας διαβάζει είναι ήδη «επαναστατικό». Είμαστε σχιζοφρενείς; Και αν όχι τι κρύβεται πίσω από την φαινομενική αθωότητα μας; Οι μασόνοι, ο διεθνής σιωνισμός, οι γκριζοί, οι ιλλουμινάτοι, οι εξωγήινοι από το Άλφα του Κενταύρου;

Καταρχήν, με την έκδοση ενός περιοδικού την βρίσκουμε, μας αρέσει... Θεωρούμε αδιανόητο κάποιος να εκδίδει κάτι ή στην τελική να κάνει οτιδήποτε «κινηματικό» και να μην το γουστάρει. Αρνούμαστε να υποτάξουμε την πολιτική μας δράση στην μέγγενη των ιστορικών αναγκαιοτήτων και μόνον αυτών. Ύστερα, θεωρούμε σαν το πιο στοιχειώδες και σαν το πιο απαραίτητο πράγμα για ένα «επαναστατικό κίνημα» την ύπαρξη δημόσιου γραπτού λόγου, τόσο τρίτων όσο και του δικού μας. Αν αυτό το πράγμα έχει ήδη ένα πλούτο, καθήκον μας είναι να το εμπλουτίσουμε και άλλο, πιστεύουμε ότι έχουμε και κάποια πράγματα να πούμε και το θράσος για να τα πούμε. Με απλά λόγια, η έκδοση αυτού του εντύπου είναι το λιγότερο που μπορούμε να κάνουμε πολιτικά. Και αυτό δεν το λέμε για καλό.

Πέρα όμως από την οντολογική σημασία υπάρχει και το ζήτημα ποια μπορεί να είναι η πρακτική χρησιμότητα ενός εντύπου; Είπαμε από την πρώτη στιγμή της έκδοσης ότι επιθυμούμε η αξία του λόγου που υπάρχει σε αυτές τις σελίδες να είναι εργαλειώδης. Να προσφέρουμε δηλ. ένα εργαλείο κατανόησης, κριτικής και ερμηνείας αυτού του κόσμου, σε όποιους επιθυμούν να κατανοήσουν και να ερμηνεύσουν αυτό τον κόσμο. Προσοχή, όχι να προσφέρουμε την κατανόηση και την ερμηνεία αυτού του κόσμου, αλλά ένα εργαλείο για να κατανοηθεί αυτός ο κόσμος από αυτούς που θέλουν να τον αλλάξουν.

Οφείλουμε, όμως να λήξουμε και ένα άλλο ζήτημα. Για ένα μεγάλο κομμάτι του α/α/α χώρου αν δεν τηρείς ορισμένες «προϋποθέσεις» θεωρείσαι σχεδόν αυτομάτως «διανοούμενος». Μας έχουν απευθύνει παλιότερα αυτό τον χαρακτηρισμό, επειδή γράφαμε κείμενα 2.000 λέξεων... Έχουμε πει στο παρελθόν τι πιστεύουμε ότι είναι ο «διανοούμενος», αυτός που η σκέψη του είναι διαχωρισμένη από την πράξη του αν αυτή υπάρχει καν, αυτός που σκέφτεται στην θέση άλλων ή για άλλους. Η πολιτική μας ιστορία να πείσει για το αντίθετο. Όποιος προσπαθεί να βρει εδώ μέσα σκέψη αντί της δικιάς του ψάχνει σε λάθος μέρος. Κάτι που με «ακαδημαϊκούς» όρους είναι αδυναμία... Αδυναμία του λόγου και των επιχειρημάτων μας. Αδυναμία πρώτον επειδή είναι λόγος και δεύτερον επειδή δεν επιθυμεί να είναι παντοδύναμος. Παντοδύναμες είναι μόνο οι ιδεολογίες, που κόβουν ράβουν τον κόσμο και τα συμπεράσματα τους, που αναγνωρίζουν μία «θεική» υπόσταση στον λόγο τους και απαιτούν «θεικά» καθήκοντα από τους υπηκόους τους. Η επαναστατική θεωρία -κάτι τέτοιο θέλουμε να πιστεύουμε ότι κάνουμε, με τις μικρές μας δυνάμεις- είναι τόσο δυνατή και τόσο αδύναμη όσο το εκάστοτε επαναστατικό κίνημα.

«Υπάρχουν περισσότερες αλήθειες στο 24ωρο της ζωής ενός ανθρώπου από ότι σε όλα τα βιβλία της φιλοσοφίας.» Έγραφε προ αμνημονεύτων ετών ο Ραούλ Βανεγκέμ, και είναι κάτι με το οποίο συμφωνούμε ακόμα. Οι ζωές όλων μας είναι εδώ πριν από τις αναλύσεις μας, όμως οι αναλύσεις όλων μας είναι απαραίτητες για να πάνε όλων μας οι ζωές παραπέρα.

Ως εκ τούτου, ο λόγος μας και η κριτική μας οφείλουν να είναι εδώ, στα ίδια εδάφη που είμαστε και εμείς, στα θώρα μας, στα τρεξίματα μας, στα άγχη μας, στις αλλοτριώσεις μας, στις βίες μας. Είναι αναγκασμένη να είναι κομμάτι της ζωής μας.

Και επειδή, δεν σκωνόμαστε τα ηρωικά και αναρωτιόμαστε τις οικονομικές επιπτώσεις του τυφώνα Κατρίνα στο πετρέλαιο για να φτιάξουμε ένα καφέ στο γκαζάκι, ο λόγος μας όσος χωράει σε 24 σελίδες δεν μπορεί να είναι πιο περίπλοκος από το φτιάξιμο του ηρωικού καφέ.

Ο Άρθουρ Κάισλερ, συγγραφέας του «Το Μηδέν και το Άπειρο», στο σημείωμα της αυτοχειρίας του, θεώρησε σκόπιμο να απευθυνθεί στο γαλατά του και να του πει: No milk today. Εμείς τι πιο περίπλοκο θα μπορούσαμε να πούμε για αυτό τον κόσμο;

Το περιοδικό θα το βρείτε σίγουρα στα εξής βιβλιοπωλεία: Αλφειός (Χ. Τρικούπη 22), Άρδην (Σουλτάνη 8), Ελεύθερος Τύπος (Βαλτετσίου 53), Ναυτίλος (Χ. Τρικούπη 24), Solaris (Μπότση 6), Underground (Καραολή Δημητρίου 56), και στο περίπτερο Στουρνάρη και Τρικούπη, στο Ρέθυμνο Πλαίσιο (Γερακάρη 112). Επίσης θα το βρείτε σε αυτοδιαχειριζόμενους χώρους και καταλήψεις.

Η διεύθυνση επικοινωνίας είναι Τ.Θ. 25056 Τ.Κ. 10026 Αθήνα. E-mail: tok18otio@yahoo.com

Πριν ένα χρόνο περίπου είχαμε δημοσιεύσει στο 1^ο τεύχος του Κιβωτίου ένα κείμενο για την Κίνα. Ένα χρόνο μετά επανερχόμαστε, παρουσιάζοντας ουσιαστικά τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα μιας αρκετά συστηματικής έρευνας. Από την αρχή της ενασχόλησής μας με το ζήτημα, η οποία φύσιν και θέσει, δεν μπορούσε ούτε «ακαδημαϊκή» ούτε «δημοσιογραφική» να είναι, ο στόχος μας ήταν να εξετάσουμε το τι συμβαίνει σήμερα στην χώρα αυτή στο πεδίο που εμείς θεωρούμε κεντρικό στην ανάλυσή μας: αυτό του ταξικού και κοινωνικού ανταγωνισμού. Με άλλα λόγια ο αναγνώστης μην περιμένει στις επόμενες σελίδες να βρει «οικονομικές αναλύσεις», ούτε κάποια καινοφανή συμπεράσματα για τον καπιταλισμό στην Κίνα. Αντά μπορεί με άνεση να τα βρει όποιος θέλει σε ένα σωρό εφημερίδες, αυτό που λείπει, σε σχέση με το συγκεκριμένο ζήτημα είναι προσεγγίσεις σαν αυτές που ακολουθούν. Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε την σημερινή κατάσταση στην Κίνα σχετικά με τα ζητήματα που μας ενδιαφέρουν. Η προσέγγισή μας δεν μπορεί ούτε πλήρης να είναι, ούτε συνολική, και μακάρι να κάνουμε λάθη.

1. Η εξέγερση της Τιενανμέν

Με το θάνατο του Μάο Τσε Τουνγκ, και την δίκη της Συμμορίας των Τεσσάρων, η φράξια του Ντενγκ Σιάο Πινγκ καταλαμβάνει την εξουσία έχοντας ουσιαστικά διαλύσει οποιαδήποτε οργανωμένη αντιπολίτευση στο εσωτερικό του κόμματος. Σχεδόν αμέσως θα ξεκινήσουν οι πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Ήδη από το '79 θα θεσπιστούν οι πρώτες «ειδικές οικονομικές ζώνες» ενώ το 1983 θα εξαπολυθεί η εκστρατεία «ενάντια στην μόλυνση της σκέψης» (όπου αναφέρονται χιλιάδες εκτελέσεις «πολιτικών εγκληματιών»). Το 1984 ο Ρέιγχαν θα επισκεφθεί το Πεκίνο και θα υπογράψει συμφωνία αμυντικής συνεργασίας ΕΠΑ-Κίνας, θα ανοιχτούν 14 παραλιακές πόλεις στο ξένο κεφάλαιο, ενώ θα συμφωνήσουν Κίνα-Βρετανία για την παράδοση του Χονγκ-Κονγκ το 1997. Η περίοδος αυτή μέχρι το 1989 θα οικοδομήσει σταδιακά τις βάσεις για τις νεοφιλελεύθερες καπιταλιστικές λειτουργίες. Το 1986 θα ξεσπάσουν μία σειρά διαδηλώσεων (κυρίως από φοιτητές) από τις επαρχίες και θα απλωθούν στην Σαγκάη και το Πεκίνο.

Το 1989 θα ξεσπάσει η «εξέγερση της Τιενανμέν». Μία εξέγερση η οποία είναι ακόμα αντιληπτή αφενός σαν «φοιτητική» και αφετέρου σαν μία προσπάθεια «εκδημοκρατισμού» της χώρας. Θεωρούμε σαν δεδομένο ότι καμία εξέγερση δεν ξεπηδάει από το πουθενά μέσα στην ιστορική εξέλιξη. Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις στην περίοδο πριν το '89 είχαν επιταχυνθεί αρκετά και σήμαιναν τεράστιες αλλαγές, ήδη από τότε, στην κοινωνική οργάνωση της χώρας.

Ήδη τον Μάρτη του '89 είχε ξεκινήσει μία συζήτηση στην χώρα αναφορικά με την νομοθεσία της χρεοκοπίας. Προηγουμένως,

βασικός στόχος του κράτους ήταν η ενίσχυση των επιχειρήσεων και η διατήρησή τους, ακόμα και αν δεν ήταν επικερδείς, τώρα εξετάζονταν σοβαρά το ενδεχόμενο οι μη επικερδείς επιχειρήσεις να αφεθούν στην χρεοκοπία και ως εκ τούτου να έχουν την δυνατότητα να απολύσουν τους εργατές τους¹. Σε μερικές δοκιμαστικές τέτοιες προσπάθειες, όπου κλείσανε επιχειρήσεις και απολύθηκαν εργατές, αφενός το οικονομικό κόστος των απολύσεων ήταν εξαιρετικά υψηλό και αφετέρου και πιο σημαντικό υπήρξε πολύ έντονη κοινωνική αναταραχή. Επιπλέον, ακόμα και στο άκουσμα της είδησης για κλείσιμο επιχειρήσεων, σχεδόν σε όλο το μήκος της χώρας, οι εργατές δήλωναν ότι θα αντιδρούσαν έντονα σε μια τέτοια περίπτωση.

Έτσι κάνει την εμφάνισή του το «εργατικό πρόβλημα»: μελετητές, αναλυτές και κομματικά στελέχη διαπιστώνουν ότι οι εργατές δεν είναι διατεθειμένοι να διευκολύνουν τα σχέδια της γραφειοκρατίας. Έτσι, η κομματική προπαγάνδα θα επινοήσει την «αρχρόστια των κόκκινων ματιών» για να περιγράψει αυτούς που ζηλεύουν τον πλούτο² των άλλων!!! Σε ένα εργοστάσιο 60 «ζηλιάρηδες» εργατές θα επιτεθούν καταστρέφοντας και κόβοντας το ρεύμα, στην ίδια πόλη 100 κάτοικοι θα μηνύσουν τον ιδιοκτήτη του εργοστασίου απαιτώντας να μοιραστεί τα κέρδη του!!! Στην Εσωτερική Μογγολία, μάλιστα εμφανίστηκαν και σωματοφύλακες για να προστατεύσουν τους ελενδυτές από την «ζήλια» των γειτόνων τους. Ακόμα και η Λαϊκή Ημερησία³ θα γράψει ότι υπάρχει αρκετή κοινωνική δυσαρέσκεια μιας και στις πόλεις το 27% του πληθυσμού επηρεάζεται άσχημα από τις μεταρρυθμίσεις, ενώ δεν υπάρχει και πολύ ενθουσιασμός να πασάρει το «σιδερένιο μολ του ρυζιού», έκφραση που χρησιμοποιείται από το ΚΚΚ για να περιγράψει το σύστημα της ισόβιας εργασίας στα εργοστάσια που συνελάγεται την «τεμπελιά». Το σιδερένιο μολ δεν είναι όμως το μόνο που πράγμα που θα πρέπει να σπάσει. Η κατοικία είναι το δεύτερο. Προηγουμένως, η κατοικία χορηγούνταν από την επιχείρηση του εργαζόμενου, ή όταν θα πλήρωνε νοίκι αυτό θα ήταν εξαιρετικά χαμηλό (60 σεντς το '89 για μία 4μελή οικογένεια). Τώρα αυτό αλλάζει, σταμάτα η χορήγηση κατοικίας και οι εργατές καλούνται να πληρώσουν για τα σπίτια από 13.000-41.000\$ όταν ο μηνιαίος μισθός είναι 25\$.

Στην ύπαιθρο η κατάσταση προ του '89 δεν είναι καλύτερη. Οι ιδιωτικοποιήσεις της γης και η εμπορευματοποίηση θα τσακίσουν όλες τις προηγούμενες κοινωνικές δομές με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ήδη από το '89 ένας πληθυσμός 50 εκατ. ο οποίος θα εγκαταλείψει την ύπαιθρο και θα αρχίσει να περιφέρεται στις πόλεις. Ακόμα, η απελευθέρωση των τιμών θα δημιουργήσει ελλείψεις και πληθωρισμό, ο οποίος θα έχει σαν αποτέλεσμα πολλά εκατ. αγροτών να βρεθούν στα πρόθυρα του λιμού. Από την άλλη οι φοιτητές δεν βρίσκονταν σε πολύ καλύτερη κατάσταση. Οι περικοπές στην εκπαίδευση άγγιζαν και αυτούς με πολλούς τρόπους (περικοπές σε παροχές όπως και το γεγονός ότι οι περισσότεροι ήταν αναγκασμένοι παράλληλα να εργάζονται). Τέλος, ένα άλλο ζήτημα που έμπαινε πάρα πολύ ήταν η «διαφθορά του κόμματος», διαφθορά που δεν σήμαινε τίποτα άλλο παρά το γεγονός ότι από την μία στιγμή στην άλλη κομματικά στελέχη και διευθυντές εργοστασίων βρίσκονταν με τεράστιες επιχειρήσεις και ιδιοκτησίες στα χέρια τους.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες θα ξεπηδήσει το κίνημα των φοιτητών και των εργατών στις 15 Απριλίου 1989 όταν θα πεθάνει ο Χου Γιομπάνγκ⁴. Στις 17 θα γίνουν οι πρώτες δημόσιες εκδηλώσεις ζητώντας την πολιτική αποκατάστασή του. Αλλά όχι μόνο. Ακριβώς μετά ζητείται και η παραίτηση της κυβέρνησης. Στις εκδηλώσεις για την κηδεία του Χου Γιομπάνγκ θα ξεσπάσουν ταραχές σε πολλές πόλεις της χώρας⁵. Στις 23 Απριλίου οι φοιτητές 5 πανεπιστημίων του Πεκίνου θα ξεκινήσουν αποχή ζητώντας από τις αρχές να αρχίσουν συνομιλίες μαζί τους, ενημέρωση του λαού για όσα διαδραματίστηκαν αυτές τις μέρες και κάλυψη του κινήματος από το κρατικό ΜΜΕ. Ταυτόχρονα θα συγκροτήσουν την Αυτόνομη Ένωση, η οποία αποτελεί και το οργανωτικό τους σχήμα, ενώ κηρύσσεται διαδήλωση για την επομένη. Το πρωί της 27^{ης} ξεκινάει διαδήλωση 10.000 ανθρώπων, η

οποία σπάει τον κλοιό των αστυνομικών και των στρατιωτών και κατευθύνεται προς την πλατεία Τιενανμέν. Για 12 ώρες η διαδήλωση διασχίζει την πόλη του Πεκίνου καλύπτοντας 40 χλμ. και το απόγευμα αριθμεί πια 100.000 ανθρώπους, 10 φράγματα της αστυνομίας θα σπάσουν χωρίς μεγάλη αντίσταση. Τις επόμενες μέρες θα ακολουθήσουν οι προσπάθειες της κυβέρνησης να χειραγωγήσει το κίνημα ξεκινώντας «διάλογο».

Τα αιτήματα των φοιτητών: αποκατάσταση του Χου Γιομπάνγκ, τιμωρία όσων ξιπήθηκαν στους διαδηλωτές, ελευθερία του τύπου, διαφάνεια στα εισοδήματα και στην περιουσία των στελεχών, αύξηση των πιστώσεων για την παιδεία, αύξηση των μισθών των εκπαιδευτικών και αναθεώρηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Στο Πεκίνο η Αυτόνομη Ένωση ζητάει από την Εθνοσυνέλευση να ξεκινήσει συνομιλίες μαζί της, ειδάλως θα κηρύξει διαδήλωση για τις 4 Μαΐου. Στην ουρά της πορείας θα εμφανιστούν και πολλές χιλιάδες νέοι εργατές. Έξω από το Πεκίνο σε πολλές πόλεις θα γίνουν διαδηλώσεις με αρκετές χιλιάδες συμμετέχοντες (Σαγκάη, Τσανγκτσούν, Σιαν, Νταλιάν, Βουχάν, Τσανγκτσά).

Το Σάββατο 13 Μαΐου θα ξεκινήσουν απεργία πείνας στην πλατεία Τιενανμέν 1.000 φοιτητές απαιτώντας την άμεση έναρξη διαπραγματεύσεων με την Αυτόνομη Ένωση, την επόμενη η κυβέρνηση θα υποχωρήσει, αλλά οι φοιτητές θέλουν να συνομιλήσουν όχι με δευτεροκλασάτα στελέχη, αλλά με τον Ζάο Ζιγιάνγκ και τον Λι Πενγκ. Την εβδομάδα που ακολουθεί οι διαδηλωτές θα φτάσουν το ένα εκατομμύριο, ενώ όλη η πόλη του Πεκίνου θα βρεθεί σε μία de facto γενική απεργία. Εκατοντάδες χιλιάδες εργατές θα κατακλύσουν το Πεκίνο εγκαταλείποντας την εργασία τους. Στις 20 Μαΐου ο Ζάο Ζιγιάνγκ και ο Λι Πενγκ θα επισκεφθούν τους απεργούς στην πλατεία. Όμως οι απεργοί είναι αμετάπειστοι. Εν τω μεταξύ, χιλιάδες είναι και αυτοί που καταφθάνουν από τις επαρχίες, η ημεπίσημη China Daily κάνει λόγο για 50.000 άτομα κάθε μέρα.

Από τις 18 Μάη και μετά αρχίζει η σταδιακή προώθηση του στρατού, με απώτερο στόχο την εκκένωση της Τιενανμέν. Όμως η αντίσταση του πληθυσμού, καθώς εκατοντάδες χιλιάδες κατακλύζουν τους δρόμους, στήνουν οδοφράγματα, αλλά και η απροθυμία των ίδιων των στρατιωτών να συγκροστούν με τον πληθυσμό δεν θα επιτρέψουν την εκκένωση της πλατείας. Αυτή η κατάσταση θα συνεχιστεί για αρκετές μέρες ακόμα. Σχεδόν κάθε μέρα μέχρι και τις 3 Ιουνίου γίνονται πορείες και διαδηλώσεις στο Πεκίνο αλλά και σε άλλες πόλεις, με βασικό αίτημα την άρση του στρατιωτικού νόμου και την παραίτηση του Λι Πενγκ. Το φοιτητικό κίνημα σε μεγάλο βαθμό έχει συρρικνωθεί, στην πλατεία πια μένουν 2.000 άτομα κάθε βράδυ, και ουσιαστικά αυτό που αποτρέπει την εκκένωση της πλατείας είναι η κινητοποίηση του πληθυσμού.

Κατά την διάρκεια των ταραχών του Μαΐου θα δημιουργηθεί και η Αυτόνομη Ένωση Εργατών, μία από τις πρώτες μορφές αυτοοργάνωσης στην σύγχρονη Κίνα. Φυσικά τα μέλη της θα κληθούν ανελέητα. Στους σκοπούς της αναφέρονται τα εξής: «Η οργάνωση ιδρύεται με την εθελοντική συμμετοχή των εργατών και με δημοκρατικές διαδικασίες. Είναι απολύτως ανεξάρτητη και δεν υπόκειται στον έλεγχο καμίας άλλης οργάνωσης. Θεμελιώδης αρχή της οργάνωσης είναι να στηριχτεί στην θέληση της μεγάλης πλειοψηφίας των εργατών για να διατυπώσει τις πολιτικές και οικονομικές διεκδικήσεις τους. Μία από τις βασικές λειτουργίες της οργάνωσης είναι να ασκεί έλεγχο στο ΚΚ.»

Το Σάββατο 3 Ιουνίου θα ξεκινήσει η εκ νέου προώθηση των στρατιωτών, η οποία θα έχει άμεσα απάντηση την κάθοδο στους δρόμους 100.000 ανθρώπων. Το βράδυ οι συγκεκριμένοι στην Τιενανμέν θα είναι πολλές δεκάδες χιλιάδες, τα μεσάνυχτα θα ξεκινήσει η εισβολή στην πλατεία. Γύρω από την πλατεία νεαροί εργατές θα προσπαθούν με κάθε τρόπο να σταματήσουν τα τανκ, με μολότοφ και οδοφράγματα. Οι φοιτητές είναι συγκεντρωμένοι στα σκαλιά του Μνημείου των Ηρώων⁶. Μετά τις δύο τα πρώτα τεθωρακισμένα θα πέσουν πάνω στα πλήθη και θα αρχίσουν οι πυροβολισμοί με τα πολυβόλα. Στην

πλατεία ακολουθεί το χάος, οι φοιτητές όμως δεν θα χρησιμοποιήσουν βία, ενώ 5.000 από αυτούς θα παραμείνουν στο μνημείο, μέχρι τα τανκ να τους σημαδεύσουν με τα κανόνια και να αποχωρήσουν. Γύρω όμως από την πλατεία, οι συγκρούσεις ακόμα μαινόνται, οι νεαροί εργατές συνεχίζουν να επιτίθενται με όπλα μέσα στην τεθωρακισμένα και στους στρατιώτες. Στις 6.00 το πρωί της Κυριακής η πλατεία έχει ουσιαστικά καταληφθεί από το στρατό, ενώ οι συγκρούσεις μεταφέρονται σε άλλες περιοχές της πόλης. Το Ράδιο-Πεκίνο στα αγγλικά θα ανακοινώσει: «Υπάρχουν χιλιάδες νεκροί. Ο στρατός πυροβολούσε στα τυφλά πάνω στο ανυπεράσπιστο πλήθος.» Λίγες ώρες μετά και αφού ο σταθμός, μάλλον, θα επανακαταληφθεί ανακοινώνεται: «Συντρίψαμε την αντεπαναστατική ανταρσία.» Το απόγευμα θα ανακοινωθεί ένα επεισόδιο ανακοινωθέν του γενικού στρατηγείου, σημάδι ότι οι συγκρούσεις συνεχίζονταν ακόμα και είχαν πάρει και έναν άλλο χαρακτήρα: «1. Όλα τα όπλα και ο εξοπλισμός που αφαιρέθηκε από το στρατό πρέπει να επιστραφούν. 2. Οι στρατιώτες και οι αστυνομικοί πρέπει να αφεθούν αμέσως ελεύθεροι. 3. Οι επιθέσεις και οι εμπρησμοί στρατιωτικών οχημάτων πρέπει να σταματήσουν.» Μόνο στις 6 Ιουνίου θα βασιλεύσει η τάξη στο Πεκίνο.

Από την άλλη ταυτόχρονα θα αρχίσουν να συμβαίνουν διάφορα περιεργα στο Πεκίνο. Όλες αυτές τις μέρες δεν θα εμφανιστεί κανένα πρόσωπο ή όργανο της κεντρικής εξουσίας. Επιπλέον, υπάρχει η έντονη φήμη ότι υπήρξε σύγκρουση μεταξύ του στρατεύματος: η 38^η Στρατιά του Πεκίνου που έδειχνε απροθυμία στην εφαρμογή του στρατιωτικού νόμου πρέπει να συγκρούστηκε και στρατιωτικά με την 27^η που ήρθε από την Εσωτερική Μογγολία. Τις τρεις αυτές μέρες ακούγονταν πολύ συχνά εκρήξεις βαρέως πυροβολικού, το οποίο σίγουρα δεν θα είχε για στόχο τον πληθυσμό. Την Πέμπτη 9 Ιουνίου τα πράγματα μάλλον ομαλοποιήθηκαν, ο Λι Πενγκ εμφανίζεται και κάνει πανηγυρικές δηλώσεις. Από ότι φαίνεται ταυτόχρονα με τις συγκρούσεις στους δρόμους υπήρξε και άλλη μία σύγκρουση για το ποια θα είναι η ηγετική ομάδα στο ΚΚΚ.

Οι νεκροί των ημερών αυτών θα πρέπει να υπολογιστούν γύρω στις 5.000, ενώ στις μέρες και τους μήνες που ακολουθούν θα υπάρξει ένα τεράστιο κληρονομήσι «ταραξιών και αντεπαναστατών». Ο αριθμός που αναφέραμε παραπάνω είναι μάλλον συγκρατημένος, πολλοί ήταν αυτοί που εκτελέστηκαν και δολοφονήθηκαν στα «σκοτεινά». Το κύριο βάρος της καταστολής, όπως και το κύριο βάρος της αντίστασης, έπεσε πάνω

στους νέους εργαζόμενους και τους άνεργους. Στον αριθμό των 321 νεκρών (που είναι το επίσημο νούμερο), μόνο οι 23 νεκροί ήταν φοιτητές, ενώ οι περισσότεροι που εκτελέστηκαν στην συνέχεια θα είναι νέοι εργατές και άνεργοι.

Οι συγκρούσεις φυσικά δεν περιορίστηκαν στο Πεκίνο. Υπήρξαν διαδηλώσεις, συγκρούσεις, επέμβαση του στρατού και νεκροί και σε πολλές άλλες πόλεις της χώρας (Σαγκάη, Καντόνα, Βουτσάνγκ, Χαρμπίν, Σεγιάνγκ, Τσενγκντού κλπ).

Η εικόνα που έχουμε πιθανά όλοι στο μυαλό μας όσον αφορά την εξέγερση της Τιενανμέν, είναι ένας άντρας που στέκεται μόνος του απέναντι από μία σειρά τανκ, και η ερμηγεία που δίνουμε σχεδόν αυτοματοποιημένα οι περισσότεροι είναι μέσα στο γενικότερο κλίμα «κατάρρευσης» του ανατολικού μπλοκ. Αφήνοντας κατά μέρος ένα ευρύτερο ζήτημα που ρωτά τι ακριβώς έγινε στο ανατολικό μπλοκ το '89, εμείς δυσκολευόμαστε να δώσουμε αυτή την ερμηγεία στην εξέγερση της Τιενανμέν. Για μία σειρά από λόγους.

Πρώτον, η εξέγερση δεν πυροδοτήθηκε από τα «πάνω», ο στρατός δεν έκανε π.χ. κάποιες κινήσεις για την ανατροπή του καθεστώτος (όπως σε κάποιες άλλες χώρες). Αυτό φαίνεται και από πολλά ακόμα πράγματα, όπως η διάρκεια του κινήματος, η μαζική κινητοποίηση του πληθυσμού κ.α. Αυτά τα γεγονότα προϋπήρξαν χρονικά, από τις όποιες ενδογραφειοκρατικές συγκρούσεις (οι οποίες σαν πεδίο σύγκρουσης είχαν ακριβώς την ίδια την εξέγερση και πως θα αντιμετωπιστεί) ή λιποταξίες στρατιωτών.

Δεύτερον, δεν έμπαινε ζήτημα αλλαγής του καθεστώτος, τουλάχιστον άμεσα και ρητά. Ας μην ξεχνάμε ότι το ΚΚΚ ήταν ιστορικά το μόνο ΚΚ με τόσο τεράστια κοινωνική αποδοχή. Τα περισσότερα αιτήματα κινούνταν στο κλίμα της «περεστρόικα»: εκδημοκρατισμός σε μία σειρά πραγμάτων. Αλλά και αυτό από μόνο του την στιγμή που προκύπτει από τα «κάτω» σαν κοινωνικό αίτημα, και όχι σαν μία προσπάθεια διαχείρισης της κρίσης όπως η «περεστρόικα», έχει σαφέστατα ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά. Γιατί; Διότι είναι οι ίδιοι οι άνθρωποι, που κατακτούν αυτούς τους «εκδημοκρατισμούς» (μέσα από διαδικασίες αγώνα, οργάνωσης, σύγκρουσης κλπ), και όχι η γραφειοκρατία που παράγει μία ακόμα πολιτική «αξία». Με απλά λόγια το ένα είναι άμεσα συνδεδεμένο με την «αυτονομία της τάξης» και το γίνεσθαι της, η άλλη προϊόν του ακριβώς αντίθετου πράγματος. Και ακόμα: όποιο κοινωνικό κομμάτι έχει αιτήματα που απαιτούν μέρος της εξουσίας που του ασκείται θεωρούμε ότι εκ των πραγμάτων έχει ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά.

Τρίτον, την εξέγερση δεν την έκαναν μόνο και μόνοι τους οι φοιτητές. Στους δρόμους κατέβηκαν πολύ πιο ευρεία κομμάτια του πληθυσμού (μέχρι απλά και χαμηλόβαθμα μέλη του κόμματος), τα οποία όχι απλώς υποστήριζαν αλλά επί σχεδόν ένα μήνα εμπόδιζαν με την δράση τους τον στρατό, ακόμα τις μάχες γύρω από την πλατεία καθώς και σε όλη την πόλη δεν τις έδωσαν οι φοιτητές οργανωμένα. πολύ περισσότερο αυτές τις έδωσαν εργάτες και άνεργοι καθώς και λιποτάκτες στρατιώτες. Η επίσημη οργάνωση των φοιτητών απέφυγε ρητά την βία...

Τέταρτον, τις αιτίες της εξέγερσης δεν θα τις βρούμε άφθονες σε μία π.χ. «πολιτική σκληρότητα» του καθεστώτος, αλλά μάλλον σε πιο «οικονομικά» αίτια. Για εμάς, η εξέγερση ήταν μάλλον μία απάντηση στο νεοφιλελευθερισμό, προτού να είναι κάτι άλλο.

Και πέμπτον, κάτι που αναλύεται πολύ περισσότερο

παρακάτω. Μετά την εξέγερση αυτό που θα αρχίσει να αναπτύσσεται δεν θα είναι ένα «δημοκρατικό» κίνημα, αλλά ένα εργατικό. Η ίδια η εξέγερση δηλ. μέσα στην ιστορική της προοπτική δεν θα τροφοδοτήσει τους «δημοκράτες» της Κίνας, αλλά τους εργάτες της...

2. Οι καινούριοι κοινωνικοί σχηματισμοί

Στα 25 περίπου χρόνια νεοφιλελευθερισμού της Κίνας, άλλαξαν πολλά στην κοινωνική πυραμίδα της κινέζικης κοινωνίας. Οι αλλαγές επήλθαν σε όλο το πλάτος της κοινωνικής κλίμακας. Εδώ φυσικά ούτε για αστείο δεν είμαστε σε θέση για μία σε βάθος και έκταση ανάλυση αυτού του πράγματος. Ωστόσο, ακόμα και περιγραφικά έχουν νομίζουμε σημασία οι λέξεις που ακολουθούν.

Οι επιχειρήσεις στην Κίνα χωρίζονται σε τρεις βασικές κατηγορίες. Στις κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεις (ΚΙΕ) -ένα νούμερο γύρω στις 190.000- εκεί η κατάσταση είναι αυτή που υπήρχε και πριν, διευθυντές-στελέχη του κόμματος (τα οποία πλουτίζουν με κάθε τρόπο), εργαζόμενοι με συγκριτικά καλύτερους μισθούς και σταθερότητα. Στις πρώην κρατικής ιδιοκτησίας επιχειρήσεις, όπου το μοτίβο ήταν η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας τους στους διευθυντές τους και μία σαφέστατη υποβάθμιση των εργαζομένων σε αυτές. Και τέλος στις επιχειρήσεις ξένων αλλά και κινέζικων επενδύσεων (ΕΞΕ), στις οποίες η κατάσταση είναι η χειρότερη όλων. Στον αγροτικό τομέα, ουσιαστικά η μικρή ιδιοκτησία της γης σαν οικονομική παραγωγή, έχει εξαφανιστεί (κάτω από την πίεση της φορολογίας βασικά και της πολιτικής του ενός παιδιού), και η γη έχει αρχίσει να συγκεντρώνεται σε κομματικά στελέχη-φεουδάρχες.

Η κατάσταση των εργαζομένων στις ΚΙΕ είναι γενικώς καλύτερη από όλες τις υπόλοιπες στον βαθμό που διατηρούν ακόμα κάποιες κατακτήσεις, όμως πρώτον αυτή η κατάσταση δεν θα συνεχιστεί μάλλον για πολύ ακόμα (μιας και οι αποκρατικοποιήσεις συνεχίζονται με γρήγορους ρυθμούς) και δεύτερον μία γενική υποβάθμιση και υποτίμηση της εργασίας δεν μπορεί να αφήσει εντελώς ανεπηρέαστους άλλους παραγωγικούς τομείς. Όσον αφορά τους εργάτες στις πρώην-ΚΙΕ, οι μεταρρυθμίσεις θα επιφέρουν σημαντικές αλλαγές. Προηγουμένως οι εργάτες σε αυτές τις επιχειρήσεις είχαν εξασφαλισμένα μία σειρά πραγμάτων όπως, εξασφαλισμένη εργασία (και αυτό συνεπάγεται σταθερό μισθό, σύνταξη κλπ. άρα και ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης), και μία σειρά προνοιακών παροχών όπως εκπαίδευση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κλπ. Οι μεταρρυθμίσεις -αποκρατικοποίηση των επιχειρήσεων και πέρασμα της ιδιοκτησίας στα χέρια των πρώην διευθυντών- θα φέρουν σε πολύ πιο δυσμενή θέση τους εργάτες. Πολλοί από αυτούς θα δουν τους μισθούς τους να περικλύονται -στις αποκρατικοποιημένες επιχειρήσεις δεν αναγνωρίζονταν η προϋπηρεσία στην ίδια ακριβώς επιχείρηση!!!- την θέση τους να γίνεται επισφαλής -πια οι περισσότεροι δουλεύουν με συμβάσεις περιορισμένου χρόνου που διαρκώς ανανεώνονται- και μία σειρά προνοιακών αποδοχών να εξαφανίζονται είτε με την κατάργηση τους είτε κάτω από το βάρος του κόστους που έχουν πια και στο οποίο δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν οι εργαζόμενοι.

Στην ύπαιθρο οι κολεκτίβες του Μεγάλου Άλματος θα παίξουν έναν ανάλογο ρόλο, η έστω και περιορισμένη κοινωνικοποιημένη παραγωγή, όπως και το γεγονός ότι το βάρος της παραγωγής και της αναπαραγωγής έπεφτε στην κολεκτίβα, εξασφαλίζουν για τους αγρότες μία σειρά πραγμάτων: σταθερό εισόδημα, κοινωνική πρόνοια, εκπαίδευση κλπ. Οι μεταρρυθμίσεις του '80, οι οποίες σημαίνουν κατάργηση της κοινωνικοποιημένης παραγωγής, και μεταφορά του κόστους διαβίωσης στην οικογένεια και όχι στην κοινότητα, επίσης η πολιτική του ενός παιδιού (στην βάση της οποίας δεν μπορεί να λειτουργήσει η αγροτική οικονομία) και οι επιπλέον φόροι που συνεχώς θα επιβάλλει ένα «φεουδαρχικό» κόμμα και τέλος οι επενδυτές που

αναζητούσαν φτηνή εργατική δύναμη θα δημιουργήσουν από την μια μία τεράστια μάζα εξαθλιωμένων αγροτών από τους οποίους θα προέλθει ένας τεράστιος πληθυσμός (υπολογίζεται γύρω στα 100 εκατ.) εσωτερικών μεταναστών, οι οποίοι μην έχοντας καμία δυνατότητα επιβίωσης καταφεύγουν στις πόλεις προκειμένου να επιβιώσουν.

Από την άλλη στην κορυφή της κοινωνικής πυραμίδας θα συμβούν αλλαγές. Οι αποκρατικοποιήσεις και το άνοιγμα των αγορών θα δημιουργήσουν ένα καινούριο στρώμα, αυτό των πρώην διευθυντών -νυν ιδιοκτητών πια- ενώ το άνοιγμα των αγορών θα δημιουργήσει ένα στρώμα άμεσα εμπλεκόμενων στην λειτουργία τους. Αυτό το στρώμα πια έχει διαφορετικά συμφέροντα και χαρακτηριστικά από το κράτος-κόμμα. Οι γραφειοκράτες ελέγχουν την οικονομία και κατέχουν την εξουσία, οι αστοί θέλουν τουλάχιστον να απελευθερώσουν τον έλεγχο της οικονομίας. Τα παραπάνω ας μην γίνουν αντιληπτά σαν κάποια ταξική σύγκρουση στην κορυφή της κοινωνικής κλίμακας, σε ένα μεγάλο βαθμό το ένα στρώμα εξαρτάται άμεσα από το άλλο. Η αντίθεση θα πρέπει να προχωρήσει παραπέρα για να γίνει αντιληπτή σαν σύγκρουση.

Παραπάνω περιγράψαμε πως έχει η κατάσταση στις πρώην-ΚΙΕ. Εδώ ας δούμε ποια είναι η κατάσταση του εργατικού πληθυσμού που έχει φύγει από τις αγροτικές περιοχές για τα αστικά κέντρα. Σημείωση: αυτός ο πληθυσμός είναι παράνομος, ουσιαστικά κάτι σαν λαθρομετανάστες. Αυτό σημαίνει μία σειρά πραγμάτων: δεν έχουν καμία δυνατότητα συνδικαλισμού (τα συνδικάτα δέχονται μόνο νόμιμους εργάτες, οι οποίοι τουλάχιστον είναι περισσότερο εξασφαλισμένοι ότι θα πάρουν κανονικά τον μισθό τους), δεν έχουν κανένα σχεδόν δικαίωμα και πολύ συχνά είναι έρμαια διάφορων εκβιασμών, της αστυνομίας, των τοπικών αρχών κλπ.

Αντιγράφουμε από ένα άρθρο της Guardian: «Στο εργοτάξιο που δουλεύει ο Χουάνγκ, οι εργάτες δεν έχουν συμβόλαια ή μηνιαίους μισθούς. Τους έχουν υποσχεθεί τα χρήματα για το τέλος της χρονιάς, και μέχρι τότε για να ζήσουν είναι αναγκασμένοι να δανείζονται από τα αφεντικά τους για κατάλυμα σε ένα εγκαταλειμμένο εργοστάσιο, όπου στοιβάζονται σε μικρά και βρώμικα δωμάτια έχοντας από κοινού μερικές σανίδες για κρεβάτι και κάνοντας ουρές με ποτήρια και πιάτα για ρύζι, σούπα και καμιά φορά κρέας. Για όλα αυτά πληρώνουν κάθε μέρα τα αφεντικά τους 33 πένες. Υπάρχει το ρίσκο (;;;!!!) ότι οι μισθοί, καθώς συσσωρεύονται με τους μήνες, ή ακόμα με τα χρόνια(;;;!!!) ίσως να μην πληρωθούν ποτέ, επειδή οι επενδυτές δεν έχουν χρήματα(;;;!!!) ή αποτυγχάνουν να βρουν αγοραστές. Ο Μάο Γιουσί, διευθυντής του Κρατικού Ινστιτούτου Οικονομικών, υπολογίζει ότι οι καθυστερημένοι(;;;!!!) μισθοί ανέρχονται σε δισεκατομμύρια δολάρια. Και συνεχίζει: «Όταν οι εργάτες δεν παίρνουν τους μισθούς τους κανονικά, δεν έχουν και πολλές επιλογές παρά να συνεχίσουν να δουλεύουν, ελπίζοντας ότι κάποια στιγμή θα πληρωθούν.»

Αυτή είναι και η συνηθισμένη κατάσταση που επικρατεί για τους λαθρομετανάστες. Άθλιες συνθήκες διαβίωσης, ακόμα πιο άθλιες συνθήκες εργασίας, πρακτικά μηδενικές αποδοχές, κανένα δικαίωμα

3. Εργατικοί αγώνες από το 1989 και μετά.

Παραπάνω περιγράψαμε σε πολύ γενικές γραμμές μία κατάσταση, σε αυτή την ενότητα θα προσπαθήσουμε να εμβαθύνουμε κάπως στις αντιστάσεις των κινέζων εργατών.

Αν κοιτάξουμε λίγο σε βάθος 20 χρόνων τις αντιστάσεις του κινέζικου εργατικού κινήματος (με τα όντως πολύ λίγα στοιχεία που έχουμε) θα μπορούσαμε να διακρίνουμε κάποια εξέλιξη; Το εργατικό κίνημα πάει προς κάπου, έχει κάποιους πολιτικούς στόχους; Η περιορίζεται στα στενά συνδικαλιστικά ζητήματα (ενάντια σε απολύσεις, αυξήσεις των μισθών κλπ);

Καταρχήν για να απαντηθούν όλες αυτές οι ερωτήσεις

και πιθανά πολλές περισσότερες που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν στην οκιά τους, χρειάζεται να γίνει σαφέστατος ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε αυτά τα ζητήματα, αλλά πρώτον δεν είναι εδώ ο κατάλληλος χώρος και δεύτερον ούτε και εμείς οι ίδιοι τα έχουμε με κάποια έστω σχετική σαφήνεια λυμένα. Έχουμε ωστόσο κάποια ερωτήματα, και μία προωρητή θέση. Ας πούμε τι σημαίνει ιστορική εξέλιξη; Πως μπορεί να μιλήσεις για αυτήν χωρίς να πέσεις στην λούμπα του μαρξιστικού ντετερμινισμού; Ακόμα τι πάει να πει πολιτικός στόχος (ή πολιτικά αιτήματα...); Όπως και τι σημαίνει συνδικαλιστικό ζήτημα; Αν αφήσουμε τις λενινιστικές βλακειές (που επέρχονται σαν την ιστορική δικαίωση της λογικής της πρωτοπορίας) κατά μέρος, και εξετάσουμε τα «συνδικαλιστικά ζητήματα» λίγο πιο αναλυτικά μπορεί και να εκπλαγούμε. Πολλά ίσως είναι περισσότερα πολιτικά από ότι φανταζόμαστε...

Το ζήτημα είναι το εξής: κατά πάσα πιθανότητα οι κινέζοι εργάτες ποσώς ενδιαφέρονται για τα ζητήματα που αφορούν εμάς. Οι κινέζοι εργάτες, επίσης κατά πάσα πιθανότητα, ποσώς ενδιαφέρονται αν τα ζητήματα που βάζουν είναι περισσότερο πολιτικά, ή περισσότερο συνδικαλιστικά. Οι κινέζοι εργάτες, κατά πάσα πιθανότητα, αντιμετωπίζουν ένα πλήθος ζητημάτων και τα οποία προσπαθούν να τα λύσουν. Με δυο λέξεις για να το καταλήξουμε, οι κινέζοι εργάτες αγωνίζονται εναντίον των συνηθισμένων διαβίωσης και εργασίας τους. Είναι μερικές χιλιάδες φορές δική τους υπόθεση το πώς γίνεται αυτός ο αγώνας παρά δικιά μας... Και είναι μερικές χιλιάδες φορές δικιά μας υπόθεση το πώς αντιλαμβανόμαστε εμείς αυτό τον αγώνα... Δυστυχώς, ο κοινωνικός ανταγωνισμός δεν έχει μειώσει τις αποστάσεις περισσότερο...

Αμέσως μετά την εξέγερση της Τιενανμέν, ενώ όπως είπαμε το φοιτητικό κίνημα ουσιαστικά κατέρρευσε, οι εργατικές αντιστάσεις αρχίζουν να πολλαπλασιάζονται: το 1991 θα

ιδρυθεί το Ελεύθερο Εργατικό Συνδικάτο, όμως την επόμενη χρονιά θα κατασταλεί, και τα ιδρυτικά μέλη του είναι ακόμα μέχρι σήμερα στην φυλακή. Το 1991 το Υπουργείο Ασφαλείας θα

ερευνησει (και θα διαλύσει;) 14 παράνομες εργατικές ενώσεις με μέλη από 20 ως και 300 εργάτες. Το 1994 δύο εργάτες θα φυλακιστούν επειδή προσπάθησαν να φτιάξουν συνδικάτο. Το 1998 ένας εργάτης από το Χουνάν απευθύνθηκε στα κυβερνητικά όργανα προκειμένου να φτιάξει μία ένωση για τους απολυμένους εργάτες και καταδικάστηκε σε 10 χρόνια φυλακή. Το 1999 δύο εργάτες που δημιούργησαν μία εφημερίδα καταδικάστηκαν σε 10 χρόνια φυλακή. Την ίδια χρονιά ένας άλλος εργάτης κλείστηκε σε ψυχιατρείο επειδή προσπάθησε να οργανώσει ένα ανεξάρτητο συνδικάτο. Συνολικά από το '92 έως το '98 υπήρξε μία αύξηση των εργατικών συγκρούσεων της τάξης του 1.400%!!!

Τα πρώτα στοιχεία μαζικών απεργιών που έχουμε αναφέρονται στη διετία 1997-98. Στο Μινγιάνγκ τον Ιούλη του 1997 χιλιάδες εργάτες θα συγκρουστούν με την αστυνομία, αιτία το κλείσιμο των εργοστασίων της περιοχής. Λίγους μήνες νωρίτερα 20.000 εργάτες στο Ναντσόνγκ πολιόρκησαν το δημαρχείο προκειμένου να τους δοθούν οι απλήρωτοι μισθοί τους. Τελικά οι εργαζόμενοι πληρώθηκαν. Στα τέλη του 1997 πάνω από 100.000 άτομα πήραν μέρος σε σφοδρές συγκρούσεις με την ένοπλη αστυνομία στην βόρεια επαρχία του Χειλογιάνγκ. Οι απεργίες και οι συγκρούσεις έφτασαν πολύ κοντά στο να θεωρηθούν εξέγερση. Την ίδια περίοδο στο Κικιχάρ, ανατολικότερα, οι εργάτες ενός εργοστασίου τραίνων κήρυξαν απεργία με αιτήματα να μπει τέλος στην εκμετάλλευση και την διαφθορά. Λίγες μέρες αργότερα η απεργία έχει εξαπλωθεί σε 7 εργοστάσια με 30.000 εργάτες. Στο Μουντανγιάνγκ, λίγο νοτιότερα, 22.000 απεργοί εργάτες εξέλεξαν αντιπροσώπους, και υπέβαλλαν στις αρχές μία σειρά λεπτομερών αιτημάτων τα οποία περιελάμβαναν: απα-

μάλλον περισσότερο είναι το γεγονός της έκτασης που πήραν οι συγκρούσεις αλλά και η εξάπλωση τους, παρόλη την καραντίνα στην διακίνηση των πληροφοριών και τον έλεγχο στα ΜΜΕ. Τα επόμενα χρόνια οι συγκρούσεις δεν θα μετριαστούν, θα γίνουν ακόμα μαζικότερες, ακόμα πιο δυναμικές και με πολύ πιο σαφέστατα στοιχεία οργάνωσης.

Στις αρχές τις τωρινής 10ετίας, σημείο καμπής θα αποτελέσουν οι εξεγέρσεις και οι διαμαρτυρίες που θα σημειωθούν σε διάφορες περιοχές της χώρας την άνοιξη του 2002. Οι κινητοποιήσεις αυτές είχαν κάποιες διαφορές σε σχέση με τις προηγούμενες και ίσως να σηματοδοτούν κάποια περαιτέρω εξέλιξη. Επομένως θα ασχοληθούμε λίγο παραπάνω. Στις αρχές του 2002 αρχικά από το Ντατσίνγκ και το Λιαογιάνγκ, στα βορειανατολικά (όπου βρίσκεται και το μεγαλύτερο μέρος της βαριάς βιομηχανίας) θα ξεκινήσουν μαζικές διαδηλώσεις από δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενους ενάντια στις περικοπές δαπανών και την αποτυχία της κυβέρνησης για ικανοποιητική κοινωνική προστασία. Συντομα η κοινωνική αναταραχή εξαπλώθηκε και σε άλλες επαρχίες, βόρεια και δυτικά: στις επαρχίες Χειλογιάνγκ, Λιαοσίγιγκ, Σετσουάν και Χεμπέι πάνω από 100.000 άνθρωποι θα διαδηλώσουν και θα αποκλείσουν δρόμους. Τα κύρια αιτήματα ήταν να σταματήσουν οι περικοπές δαπανών για την πρόνοια και να απομακρυνθούν διάφοροι διεφθαρμένοι αξιωματούχοι.

Οι κινητοποιήσεις αυτές άμεσα αντιμετώπισαν άγρια καταστολή. Οι παραστρατιωτικές μονάδες κινήθηκαν εναντίον των διαδηλωτών και όσοι συλλήφθηκαν καταδικάστηκαν με την «συνθημισμένη» ποινή για τέτοιες ενέργειες: 10ετη κάθειωξη σε «στρατόπεδο αναμόρφωσης μέσω της εργασίας» (λαογκάι). Ωστόσο, παρά την καταστολή οι διαμαρτυρίες στο Ντατσίνγκ και το Λιαογιάνγκ θα συνεχιστούν για σχεδόν ένα τετράμηνο. Αυτές οι διαμαρτυρίες θα αποτελέσουν μία νέα καμπή στους αγώνες της εργατικής τάξης για μία σειρά από λόγους. Πρώτον, θα καταφέρουν οι εργαζόμενοι σε αυτές τις δύο περιοχές να κατακτήσουν ένα υψηλότερο επίπεδο οργάνωσης που θα τους επιτρέψει και να αντισταθούν στην αστυνομικοδικαστική καταστολή αλλά και το κυριότερο να οργανώσουν πολύ καλύτερα τις αντιστάσεις τους, δεύτερον για πρώτη φορά θα σπάσει το μονοπώλιο του κόμματος στην πληροφόρηση και θα εκδηλωθούν απεργίες και κινητοποιήσεις αλληλεγγύης από άλλες πόλεις, περιοχές και εργοστάσια, τρίτον το παράδειγμα της οργάνωσης των εργαζομένων σε αυτές τις δύο περιοχές θα το ακολουθήσουν και σε άλλες περιπτώσεις οι εργαζόμενοι.

Τα ζητήματα που μπήκαν από αυτές τις κινητοποιήσεις ήταν κατά κύριο λόγο οικονομικά. Μιας και το πλήθος των εργαζομένων εκεί ήταν άνθρωποι ηλικίας 40-50 ετών οι οποίοι είδαν ξαφνικά το βιοτικό τους επίπεδο, ειδικά μετά τις μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του '90, να πέφτει κατακόρυφα. Ωστόσο, υπήρχε και ένας σαφής πολιτικός λόγος, όταν μπαίνουν ζητήματα κατεύθυνσης της οικονομίας (όπως π.χ. ενάντια στις περικοπές δαπανών για πρόνοια, συντάξεις κλπ), αυτοοργάνωσης του συνδικαλιστικού αγώνα, αλλά και κριτική στον συνολικό τρόπο οργάνωσης και διεύθυνσης της κοινωνίας καταγγέλλοντας τα «διεφθαρμένα» στελέχη?

Θα μπορούσαμε να γεμίσουμε σελίδες επί σελίδων με πληροφορίες σχετικές με απεργίες και κινητοποιήσεις των εργατών και των εργατριών της Κίνας (το 2004 7.000 εργάτριες κλωστοϋφαντουργίας κατέλαβαν το εργοστάσιο τους, 1000 παραστρατιωτικοί στάλθηκαν να τις καταστείλουν), όμως δεν είναι αυτό το νόημα του κειμένου αυτού.

Η Κίνα δεν βρίσκεται στα πρόθυρα της γενικευμένης εξέγερσης και για να μιλάμε για ουσιαστική και γενικευμένη κοινωνική σύγκρουση θα πρέπει να γίνεται λόγος για εκατομμύρια απεργιών σε όλη την χώρα... Εδώ ένας καλός λενινιστής θα έβαζε το ζήτημα του κόμματος που θα ηγηθεί αυτών των αγώνων, ξεχνώντας όμως μία μικρή λεπτομέρεια: ότι αυτό το κόμμα υπάρχει ήδη...

4. Η διαχείριση των εργατικών αγώνων

Ένα πολύ σημαντικό ζήτημα που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο φαίνεται να απασχολεί ολοένα και περισσότερο τους διαχειριστές του κινεζικού κράτους, και πράγμα που φανερώνει μία επιπλέον σημαντικότητα, είναι η διαχείριση των κοινωνικών κρίσεων από την μια, και από την άλλη το ζήτημα που διαρκώς προκύπτει είναι αυτό της οργάνωσης των εργατικών αγώνων.

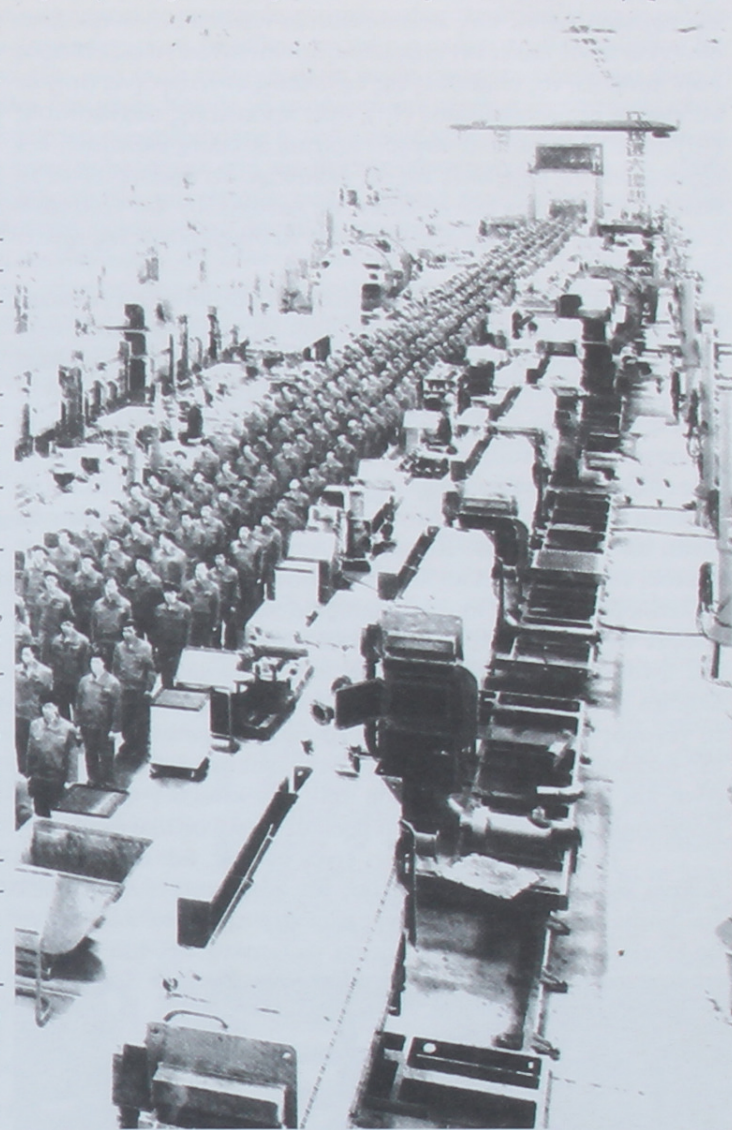
Στην Κίνα ο κρατικός έλεγχος των μέσων επικοινωνίας είναι πρωτοφανής, όχι επειδή δεν έχει ιστορικό προηγούμενο αλλά εξαιτίας των μέσων που προσπαθεί να ελέγξει (νέες τεχνολογίες, διαδίκτυο κλπ). Τα ΜΜΕ είναι όλα απολύτως ελεγχόμενα από το κόμμα, ενώ υπάρχει και ένα ειδικό σώμα 30.000 αστυνομικών οι οποίοι επιτηρούν και ελέγχουν το διαδίκτυο. Ακόμα ως μην αναφέρουμε και την συμφωνία της κυβέρνησης της ΛΔΚ με το Google να μην δείχνει στα αποτελέσματα του αντικαθεστωτικά sites. Σχεδόν στο μεγάλο πλήθος των περιπτώσεων εργατικών αγώνων, απεργιών και διεκδικήσεων αυτοί μπαίνουν σε καραντίνα και σχεδόν τίποτα δεν μαθαίνεται από την μία επαρχία στην άλλη. Επιπλέον, υπάρχει και η έντονη καταστολή, οι καταδίκες για τον αυτοοργανωμένο συνδικαλισμό είναι εξοντωτικές, πολυτεείς φυλακίσεις και εκποτισμός για «αναμόρφωση μέσω της εργασίας». Είναι προφανές, κάτω από αυτό το πρίσμα, και με δεδομένο ότι η Κίνα είναι ένα καζάνι που βράζει, ότι αν κατορθώσουν οι εργάτες τουλάχιστον να επικοινωνούν ελεύθερα, η κρίση θα γίνει ακόμα περισσότερο έντονη. Από την άλλη υπάρχει και ένα πρακτικό ζήτημα, που δεν ξέρουμε κατά πόσο θα μπορέσει να ξεπεραστεί από την ηγεσία της χώρας: οι νέες τεχνολογίες έχουν αναπτυχθεί σε ένα περιβάλλον δημοκρατίας της κατανάλογης, όπου η ελεύθερη διακίνηση πληροφοριών είναι κεντρικό της στοιχείο, κατά πόσο λοιπόν μία τέτοια τεχνολογική βάση μπορεί να υποταχθεί σε ένα καθεστώς ολοκληρωτικού ελέγχου; Στις πρόσφατες αντι-ιαπωνικές διαδηλώσεις οι αρχές διαπίστωσαν ότι ο τρόπος οργάνωσης των διαδηλωτών γινόταν μέσω SMS, και προσπαθούν τώρα να βρουν πως μπορούν να αποτρέψουν και να περιορίσουν την επικοινωνία μέσω της κινητής τηλεφωνίας, χωρίς ωστόσο να θίγονται τα ευρύτερα εμπορικά συμφέροντα των εταιρειών κινητής τηλεφωνίας...

Ένα πρώτο λοιπόν πρόβλημα για την οργάνωση αλλά και την κυκλοφορία των αγώνων στην Κίνα είναι αυτό της πληροφόρησης, δείγματα του ότι οι εργαζόμενοι προσπαθούν να το ξεπεράσουν υπάρχουν (π.χ. στους αγώνες του Ντατσίνγκ).

Ένα δεύτερο πολύ πιο σημαντικό ζήτημα είναι τι περιθώρια νόμιμης δράσης υπάρχουν. Αν και αυτό δεν θα εμποδίσει τους εργαζόμενους (και όπως βλέπει κανείς δεν τους εμποδίζει) να δράσουν, ωστόσο δεν μπορούμε και να το παραβλέψουμε. Η κατάσταση γενικά δεν είναι ομοιογενής. Η ανομοιογένεια αυτή έχει φυσικά άμεση σχέση με τι είδος επιχείρηση είναι η κάθε μία, αν είναι δηλ. ΚΙΕ, πρόην ΚΙΕ ή ΕΞΕ. Στις ΚΙΕ και στις πρόην ΚΙΕ τα πράγματα είναι γενικώς καλύτερα, υπάρχει υποχρεωτικά συνδικάτο κάτι το οποίο εξασφαλίζει μία σειρά πραγμάτων (το πιο βασικό: δεν θα σε στείλουν σε λαογκάι αν διεκδικήσεις 2-3 πράγματα). Υπάρχει έτσι μία στοιχειώδης και νομικά καλυμμένη οργάνωση την οποία οι αποφασισμένοι εργάτες μπορούν να χρησιμοποιήσουν στις διεκδικήσεις τους και για την περαιτέρω οργάνωση του αγώνα τους. Όμως, η συντριπτική πλειοψηφία των συνδικάτων σε επίπεδο ηγεσίας αποτελείται από επαγγελματικά κομμουνιστικά στελέχη, τα οποία φυσικά από μόνα τους δεν πρόκειται να κάνουν τίποτα, αλλά αν υπάρχει πίεση από τους εργαζόμενους είναι αναγκασμένα να δράσουν (πάντα στα νόμιμα πλαίσια). Οι περισσότεροι αριθμοί απεργιών που αναφέρονται σε αυτό το άρθρο είναι απεργίες που έχουν κηρύξει αυτά τα συνδικάτα.

Στις ΕΞΕ τα πράγματα γενικώς είναι περισσότερο άσχημα. Η νομοθεσία δεν τις υποχρεώνει να έχουν συνδικάτο. Σε κάποιες περιπτώσεις οι διευθύνσεις θα προνοήσουν, θα καλέσουν το ACFTU⁸, θα προσλάβουν τους γραφειοκράτες του στην εταιρεία και θα στηθεί ένα πανέμορφο συνδικάτο. Σε κάποιες

άλλες περιπτώσεις (πολύ λίγες) τα συνδικάτα έχουν δημιουργηθεί από τους ίδιους τους εργαζομένους μετά από σκληρούς αγώνες. Ο γενικός κανόνας είναι πάντως ότι οι ΕΞΕ απαγορεύουν

τον συνδικαλισμό. Χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει ότι δεν γίνονται απεργίες. Μία πολύ ενδιαφέρουσα περίπτωση είναι αυτή της Wal-Mart, η οποία απαγορεύει τον συνδικαλισμό (όχι μόνο στην Κίνα αλλά παντού όπου έχει επιχειρήσεις ενν. και στις ΕΠΑ), και στην οποία οι εργαζόμενοι εδώ και πολλούς μήνες αγωνίζονται να φτιάξουν συνδικάτα.

Τεράστιο ζήτημα προκύπτει για τους «λαθρομετανάστες». Αυτοί δεν έχουν σχεδόν κανένα εργασιακό δικαίωμα και δεν γίνονται δεκτοί στα συνδικάτα, δουλεύουν στις πιο άθλιες εργασίες με τους πιο άθλιους εργασιακούς όρους μισθών και ασφάλειας. Πάντως πρόσφατα ανακοινώθηκε ότι αίρονται κάποιες απαγορεύσεις στις μετακινήσεις προς τις πόλεις. Στα ολυμπιακά έργα του Πεκίνου μένουν σε σκληρές δίπλα στα έργα, στα ανθρακωρυχεία οι συνθήκες είναι ακόμα χειρότερες. Στα στατιστικά δύο μηνών του 2003 σε ορυχεία αναφέρονται συνολικά περίπου 500 νεκροί και αγνοούμενοι. Συνολικά ενώ η Κίνα έχει το 1/5 της παγκόσμιας παραγωγής κάρβουνου, έχει τα 4/5 των θανατηφόρων ατυχημάτων στα ορυχεία.

Ένα μεγάλο ζήτημα που μπαίνει για την ηγεσία του ΚΚΚ αυτή την στιγμή είναι η διαχείριση των εργατικών αγώνων. Οι ηγέτες του ΚΚΚ δεν είναι ηλίθιοι, ξέρουν ότι δεν μπορούν να καβαλάνε τον δράκο για πολύ καιρό. Έτσι διαβάζουμε σε ένα άρθρο του αντιπροέδρου του ACFTU Λιου Σι το 2003 τα εξής: «Θα πρέπει να καταλάβουμε πως θα οργανώσουμε τις εργατικές μάζες σε συνδικάτα μέσα στην κινέζικη σοσιαλιστική οικονομία της αγοράς, και έμφαση θα πρέπει να δοθεί στους εργάτες του ιδιωτικού τομέα και τους μετανάστες. Θα πρέπει να μάθουμε πώς να αντιπροσωπεύουμε πραγματικά τις εργατικές μάζες και

γόρευση των απολύσεων, πόλεμο στην διαφθορά υπό εργατικό έλεγχο και μία σειρά θεσμικών αλλαγών υπέρ των εργατών.

Τον Απρίλη του 1998 οι 30.000 ανθρακωρύχοι στο Τζιανγκσί θα ξεκινήσουν απεργίες και κινητοποιήσεις, οι οποίες θα κρατήσουν πολλούς μήνες. Οι τοπικές αρχές απέρριψαν όλα τα αιτήματα για συναντήσεις. Οι απεργοί θα αποκλείσουν δρόμους και σιδηροδρομικές γραμμές, θα καταλάβουν ένα αστυνομικό τμήμα προκειμένου να απελευθερωθούν συλληφθέντες και θα αποκλείσουν το αεροδρόμιο, ακόμα θα καταλάβουν ένα τρένο προκειμένου να μεταβούν στο Πεκίνο. Τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς θα γίνει μία πολυάριθμη απεργία και από τους εργάτες ενός κρατικής ιδιοκτησίας ανθρακωρυχείου στο Βουχάν, τα αιτήματα τους; Αύξηση σχεδόν 100% στον μισθό, χαμηλότερους μισθούς για την διεύθυνση (!!!), και περισσότερη ασφάλεια στον χώρο εργασίας για αποφυγή εργατικών ατυχημάτων.

Οι περισσότερες από αυτές τις κινητοποιήσεις, τις απεργίες και τις συγκρούσεις ήταν μάλλον ελάχιστα οργανωμένες, αν και υπάρχουν κάποια στοιχεία που βάζουν το ζήτημα της αυτοοργάνωσης. Η μαζικότητα των κινητοποιήσεων δεν θα πρέπει να μας κάνει εντύπωση, αυτό που θα πρέπει να εντυπωσιάζει

να εξασφαλίσουμε τα νόμιμα δικαιώματα των εργατών. (...) Θα πρέπει να μεταμορφώσουμε την ηγεσία του ACFTU για να επιτρέψουμε σε αυτή να αντανάκλα τα πραγματικά συμφέροντα των εργατών και να τους καθοδηγήσει σε νόμιμους αγώνες». Στην συνέχεια αφού καλεί την κομματική προπαγάνδα να ρίξει βάρος στην προβολή της σημασίας της εργατικής συνεισφοράς στην οικοδόμηση του σοσιαλισμού (!!!), στην πρόοδο της επανάστασης (!!!) καλεί το κόμμα «να ασκήσει κριτική σε όσους υποτιμούν την εργασία και τις εργατικές τάξεις, ξεκάθαρα να προστατεύσει τα νόμιμα δικαιώματα των εργατών, να καταγγείλει και να αποκηρύξει πράξεις και λόγια που βλάπτουν τα συμφέροντα της εργατικής τάξης».

Τα παραπάνω δεν θα πρέπει να μας κάνουν εντύπωση. Ο Λιου Σι πριν καταλήξει εκεί μας λέει ότι σε πάρα πολλές περιπτώσεις οι εργάτες κάνουν στην άκρη το κόμμα και τα συνδικάτα και οργανώνονται μόνοι τους, και ότι διάφορες δυτικές οργανώσεις προστασίας των δικαιωμάτων των εργατών προσπαθούν να οργανώσουν τους εργάτες εναντίον του κόμματος. Με το τελευταίο προφανώς υπονοεί έναν οργανισμό το China Labour Bulletin που εδρεύει στο Χονγκ Κονγκ, και το οποίο χρηματοδοτείται από το Εργατικό Κόμμα της Αγγλίας και άλλες ΜΚΟ. Η τακτική του, όπως το ίδιο λέει, συνίσταται στο να ενισχύει τους εργατικούς αγώνες (τους νόμιμους πάντα) και στο βαθμό που μπορεί να παίρνει υπό την εξουσία του συνδικάτα. Κοιτώντας στις ιστοσελίδες οργανισμών όπως ο παραπάνω (κάποιοι παραπλήσιοι αναφέρονται παρακάτω), κάνει εξαιρετική εντύπωση το γεγονός του πως προσπαθούν να εκμεταλλευτούν τις εργατικές διεκδικήσεις. Η τακτική τους δεν είναι απλά ρεφορμιστική, είναι και άκρως ύποπτη. Πίεση προς την κινέζικη κυβέρνηση; Επιχειρηματικές κόντρες; Κάτι βρωμάει πολύ σε όλα αυτά...

Το ζήτημα που μπαίνει είναι το εξής, και αυτό το έχει πιθανά κατανοήσει και ένα μέρος του κόμματος, αλλά και πολλοί δυτικοί. Οι εργατικοί αγώνες ολοένα εντείνονται και ολοένα θα εντείνονται, είτε δεν θα πρέπει να αποκτήσουν μία κρίσιμη

γιάτες...». Γιατί αν η κατάσταση ξεφύγει, κανείς δεν ξέρει προς τα πού θα πάει.

Επίλογος

Στο προηγούμενο, κείμενο μας είχε απασχολήσει το ζήτημα τι είδους καπιταλισμό έχει η Κίνα. Καταλαβαίνουμε τώρα ότι μάλλον το ερώτημα μας ήταν ακαδημαϊκό, αν όχι ανέφικτο να το απαντήσουμε εμείς και από εδώ. Ωστόσο, έχουμε το θάρρος να δώσουμε μία απάντηση σε όσους το επιθυμούν, η Κίνα έχει τόσο καπιταλισμό όσο και η Ελλάδα, ούτε περισσότερο ούτε λιγότερο...

Το ζήτημα της Κίνας μπαίνει και θα μπαίνει συνεχώς με ποικίλους τρόπους στην καθημερινότητα. Στις οικονομικές σελίδες διαβάζουμε ότι για την αύξηση της τιμής του πετρελαίου φταίει η ανάπτυξη της Κίνας (και όχι ο πόλεμος στο Ιράκ ας πούμε, ή συνηθισμένη «κερδοσκοπία») μέχρι και το γελοίο ότι η αύξηση της τιμής του καφέ οφείλεται στην Κίνα διαβάσαμε στην Καθημερινή. Ας μην αναφερθούμε στα σίδερα δολοφόνους... Κάποια στιγμή όμως, ίσως το ζήτημα Κίνα να έρθει αλλιώς στο προσκήνιο. Ας μην πέσουμε από τα σύννεφα.

Το μόνο που έχουμε να πούμε σαν συμπέρασμα είναι ότι αν κάποια στιγμή αρχίσουν να ακριβαίνουν τα κινέζικα παντελόνια, ας μην ρίξει κανείς το φταιξιμο στις διεθνείς χρηματιστηριακές αγορές, στους κερδοσκόπους και στην κινέζικη μαφία...

Τα στοιχεία για το παραπάνω κείμενο προέρχονται από πάρα πολλές πηγές και ένα τεράστιο πλήθος άρθρων και αναφορών. Για την πρώτη ενότητα βασιστήκαμε σε ειδικό τεύχος του Σχολιαστή για την Τιενανμέν (εκτός σειράς), και στο άρθρο Inscrutable China: Reading struggles through the media της Silvia Federici, από το Midnight Notes. Για την δεύτερη και τρίτη ενότητα βασιστήκαμε σε κάποια άρθρα της Guardian (είχαν αναφερθεί και στο προηγούμενο κείμενο μας) και σε πλήθος άρθρων που βρήκαμε στις εξής ιστοσελίδες: www.asianlabour.org, www.china-labour.org.hk, www.chinalaborwatch.org, και www.chinastudygroup.org. (Οι περισσότερες από αυτές είναι διάφορων ΜΚΟ).

1. Θυμίζει μήπως το αντίστοιχο ζήτημα των προβληματικών που περίπου την ίδια περίοδο υπήρχε και στην χώρα μας;
2. «Το να πλουτίζεις είναι ένδοξο» ήταν το σύνθημα του Ντενγκ Σιάο Πίνγκ.
3. Η επίσημη εφημερίδα του ΚΚΚ.
4. Ο οποίος ήταν στενός συνεργάτης του Ντενγκ Σιάο Πινγκ και ΓΓ του ΚΚΚ από το 1982 μέχρι το 1987 οπότε και θα καθαιρεθεί και θα πέσει σε δυσμένεια, εξαιτίας κάποιων «δημοκρατικών» απόψεων του.
5. Στην Σαγκάη, στο Σιαν και στο Τσανγκτσά θα γίνουν πολύ σοβαρά επεισόδια με λεηλασίες και νεκρούς, στις διαδηλώσεις αυτές θα πάρουν μέρος όχι μόνο φοιτητές αλλά και πολλοί άνεργοι και νέοι εργάτες.
6. Το κεντρικό σημείο της πλατείας Τιενανμέν.
7. Αυτό είναι λίγο ειρωνικό, από την πλευρά των κινέζων εργατών, κοινή πεποίθηση στην μεγάλη πλειοψηφία είναι ότι το κόμμα είναι βαθύτατα «διεφθαρμένο». Οι γραφειοκράτες εκμεταλλεύονται δηλ. ξεκάθαρα και απροκάλυπτα την θέση τους για τον προσωπικό τους πλουτισμό. Αυτό ίσως να φανερώνει και μία «μετάλλαξη» της γραφειοκρατίας, αλλά αυτό προς το παρόν μόνο μία υπόθεση μπορεί να είναι.
8. Η αντίστοιχη ΓΣΕΕ της χώρας.

μάζα, είτε όταν αυτή αποκτηθεί θα πρέπει να υπάρχουν αρκετά ικανοί μηχανισμοί διαμεσολάβησης. Όπως διαβάζουμε σε έναν άλλο οργανισμό: «Οι εργάτες θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να ιδρύουν συνδικάτα που θα λειτουργούν ως ένας καλύτερος μηχανισμός επικοινωνίας ανάμεσα στην διεύθυνση και τους ερ-

Ο τελευταίος προεκλογικός αγώνας στη Γερμανία δεν ήταν όπως οι προηγούμενοι. Αυτό πια δε σταματούν να μας το επαναλαμβάνουν (αν και προφανώς όχι για τους ίδιους λόγους) όχι μόνο οι έγκριτοι πολιτικοί αναλυτές, αλλά και οι λιγότεροι έγκριτοι αναλυτές της ανανεωτικής αριστεράς, η οποία ακόμα πανηγυρίζει για το εκλογικό αποτέλεσμα στη χώρα αυτή. Νομίζατε ότι για μια ακόμα φορά οι πολιτικοί δεν έκαναν τίποτα άλλο από το να ενδιαφέρονται για το μικροσφαιροκεντρικό τους; Ή μήπως ότι όλοι ίδιοι είναι; Καιρός να ακούσετε την αληθινή «αντικαπιταλιστική πολιτική» (όπως την αποκαλούν) της προοδευτικής γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας (SPD) όπως εκφράστηκε από τον Φραντς Μιντερφέρνινγκ (για τον οποίο, λίγο πριν κλείσει η ύλη του τεύχους αυτού, μάθαμε πως βόλεψε μια θεσούλα στην κυβέρνηση συνασπισμού σοσιαλδημοκρατών-χριστιανοδημοκρατών ως υπουργός εσωτερικών): «Οι ξένοι χρηματιστηριακοί όμιλοι πέφτουν σαν τις ακρίδες στη χώρα μας, την απομυζούν και ύστερα συνεχίζουν αλλού το καταστρεπτικό τους έργο». Αυτή «η αντικαπιταλιστική πολιτική είναι εγγεγραμμένη στα ίδια τα κύτταρα του κόμματος» (Το Βήμα, 8-05-2005). Επιτέλους, έναν τέτοιο ριζοσπαστικό λόγο, που να αποτελεί μέρος των δυνάμεων του κέντρου, αναζητούσαμε γιατί είχαμε αρχίσει να ανησυχούμε που αφήσανε τον αντικαπιταλισμό στα χέρια της άκρας αριστεράς και των γνωστών ταραχοποιών στοιχείων...

Τα τελευταία «γεγονότα» με τον Ρεγκούζα «οργή» και «αγανάκτηση» προκαλούν μόνο στους αφελείς και στους ηλίθιους. Υποτίθεται ότι το ζήτημα της «διαφθοράς», της «διαπλοκής» κλπ. αποτελεί μία «παρέκβαση» και μία «ανωμαλία» στην κανονικότητα της οικονομικής λειτουργίας του καπιταλισμού... Μπούρδες... Είκοσι χρόνια τώρα (ας μην το επεκτείνουμε παραπέρα αν και πάει...) στην Ελλάδα η κανονικότητα της οικονομίας είναι η διαφθορά και η διαπλοκή... Έτσι έχει λειτουργήσει το πράγμα, και δεν φαίνεται και πολλοί καπιταλιστές να έχουν παράπονο. Το ζήτημα βέβαια δεν είναι τοπικό. Ακόμα και ο Μάικλ Μουρ ξέρει τι γίνεται στις ΗΠΑ, με τα μισά μέλη της κυβέρνησης να μην κρύβουν καν τις σχέσεις τους με επιχειρηματικά συμφέροντα. Ενώ από την άλλη μεριά του κόσμου στην Κίνα, το ζήτημα της «διαφθοράς του κόμματος» είναι πια κομμάτι της καθημερινότητας. Η «κανονικότητα» του καπιταλισμού είναι μία, είναι αυτή που συμβαίνει, και όχι αυτή που έλεγε μία φορά και έναν καιρό ο Άνταμ Σμιθ. Είναι βία, εξαπάτηση, κλοπή, αλλοτρίωση, έγκλημα και χίλια δυο άλλα που τα ξέρουν πολύ καλά όσοι ζουν αυτή την καθημερινότητα από κάτω. Οι επιφυλλιογράφοι του Βήματος μπορούν να ζουν στην virtual reality των πανεπιστημιακών συγγραμμάτων τους... Και να ράβουν το φορεματάκι της χαμένης αθωότητας της οικονομίας...

Μια από τις πιο δοκιμασμένες μεθόδους στρατολόγησης εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα αποτελεί, ως γνωστόν, η διαδικασία της συνέντευξης. Ειδικά η συνέντευξη αποτελεί βασικό κριτήριο επιλογής νέου υπαλληλικού προσωπικού και για το λόγο αυτό έχει αποκτήσει μια ορισμένη θεωρητική αρματοσιά χρησιμοποιώντας κάθε είδους επιστημονίστικα εργαλεία ανάλυσης. Πρόσφατα λοιπόν είχαμε και εμείς την τύχη να περάσουμε από μια «χαρακτηριολογική συνέντευξη», όπως μας την είπαν. «Και τι είναι πάλι αυτό;» ανσφονήσαμε προσποιούμενοι τους αδαείς. «Μα ότι δε θέλουμε να σας κρίνουμε μόνο από τις γνώσεις σας, αλλά και να δούμε ποιος είστε εσείς ο ίδιος» μας απάντησαν. «Επιτέλους! Να και κάποιοι που ενδιαφέρονται πραγματικά για το ποίον μας!» σκεφτήκαμε και αρχίσαμε να ακούμε με προσοχή τις ερωτήσεις. Σημειωτέον πως το όλο το σκηνικό της συνέντευξης και των ερωτήσεων το είχαν στήσει για να μας προσλάβουν ως απλούς πλαστέ για την προώθηση κινηματογραφικών παραγωγών... Στο βαθμό που η εξέλιξη του καπιταλισμού έχει φτάσει σε αυτό το σημείο όπου η πώληση της εργατικής δύναμης του εργαζόμενου από μόνη της δεν αρκεί, αλλά απαιτεί το σύνολο του είναι του, τα προσόντα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, θεωρείται αυτονόητο όχι πια απλά να ξέρεις να κάνεις τη δουλειά σου, να ανταποκρίνεται επαρκώς σε έναν επαγγελματικό ρόλο, αλλά πολύ περισσότερο να ξέρεις να πουλάς τον εαυτό σου, τα προσόντα, τις ικανότητές σου, ακόμα και τα «ιδιαιτέρα» χαρακτηριστικά σου... Έτσι, ακολουθώντας τις ίδιες τις ερωτήσεις μπορεί κανείς να διακρίνει, πέρα από την ποικιλομορφία των θεμάτων που τίγονται, ένα σταθερό δεδομένο που συνεχώς επανέρχεται με τον έναν ή τον άλλο τρόπο στο περιεχόμενό τους: προσόντα και ικανότητες να συγχέονται σε τέτοιο βαθμό που οι αξιολογικές κρίσεις πάνω στην εκτέλεση λειτουργιών να μετατρέπονται σε κρίσεις πάνω στην προσωπικότητα και το αντιστρόφο. Μετά λοιπόν από τα πρώτα 10 λεπτά της συνέντευξης, και ενώ η κουβέντα άρχισε να ανάβει γιατί άρχισαν να καταλαβαίνουν το πόσο ωμά τους δουλεύουμε, μάθαμε πως η επαγγελματική μας ανεπάρκεια βασίζεται στην ελλειμματική μας προσωπικότητα! Όσο για τους χαρακτηρισμούς, που αποτελούσαν τα πορίσματα της χαρακτηριολογικής τους ανάλυσης, που ακούσαμε; Αυτούς τους απολαύσαμε δεδόντως...

Είναι γνωστός πια ο κεντρικός ρόλος που κατέχουμε σαν στελέχη πολυεθνικών στις κεντρικές καπιταλιστικές λειτουργίες, σε μία προσπάθεια καταστροφής από τα μέσα του συστήματος. Έτσι λοιπόν, από το στόμα του θηρίου σας στέλνουμε άλλη μία ανταπόκριση με θέμα: Το Φρέσκο Γάλα. Όλες οι μεγάλες εταιρίες δεν έχουν ιδιότητα φορτηγά για την διακίνηση των εμπορευμάτων στην λιανική αλλά συνεργάζονται με φορτηγατζήδες, στους οποίους και χρεώνουν το εμπόρευμα για να το διακινήσουν. Η συναλλαγή λοιπόν δεν γίνεται με την τάδε γαλακτοβιομηχανία, αλλά με τον δείνα έμπορο γαλακτοκομικών. Ενδιαφέρον έτσι; Προσέξτε τώρα πως μέσα από αυτή την διαδικασία αυξάνεται (ή μένει σταθερή) η τιμή του γάλατος. Παρένθεση: στην τιμή όλων των προϊόντων, ενσωματώνονται και ένα άλλο πλήθος ποσών εκτός των προφανών (πρώτων υλών, εργασίας, διακίνησης, διαφήμισης κλπ). Ένα τέτοιο ποσό είναι οι επιστροφές, δηλ. πόσα λίτρα γάλα δεν πουλήθηκαν. Με απλά λόγια, αν κάθε μέρα ένα μαγαζί εφοδιάζεται με 100 λίτρα, και πουλιούνται τα 70, τα 30 που θα μείνουν απούλητα είναι ζημιά, η οποία είναι ήδη ενσωματωμένη στην τιμή του ενός λίτρου. Με ακόμα πιο απλά λόγια εκεί που αγοράζετε 1 λίτρο, έχετε πληρώσει και άλλο μισό για να μην το αγοράσετε. Μην πάτε όμως να αγοράσετε περισσότερο γάλα ελπίζοντας ότι θα πέσει η τιμή του... Λοιπόν, ένα αυτό. Προσέξτε τώρα τι κάνει ο σατανικός εγκέφαλος των καπιταλιστών για γιατί θα τους εκτελέσουμε όλους. Κάποια στιγμή, αυξάνει μία εταιρεία την παραγωγή της. Ποιο είναι το λογικό; Μείωση της τιμής του προϊόντος... Χαχαχαχα... Αστείακια με τα κέρδη; Λοιπόν, η κάθε εταιρεία θα αυξήσει τα λίτρα με τα οποία εφοδιάζει το κάθε κατάστημα από 100 σε 120 ας πούμε, αλλά επειδή προφανώς δεν μπορεί ο καταναλωτής εκεί που έπινε 1 λίτρο να πίνει 2, θα αυξηθεί η ζημιά του προϊόντος από 30 λίτρα την ημέρα σε 50. Έτσι η αναλογία της ζημιάς σε σχέση με το προϊόν που πουλήθηκε αυξάνεται, και έτσι αυξάνεται και η τιμή του γάλατος. Καπιταλισμός όχι μαλακίες. Κάπου εκεί μέσα σε αυτό λαβύρινθο χάνεται και αυτό που κάποτε ήταν το γάλα.

Αναπήδησε όταν ο Μπλούρτμελ του άνοιξε την πόρτα, ακριβώς τη στιγμή που ο ίδιος άγγιξε το πόμολο από την έξω πλευρά. Σκέφτηκε: Έτσι θα γίνει, θα είναι κάποιος που τον ξέρω, που τον εμπιστεύομαι, κάποιος που θα έχει περάσει επιτυχώς απ' όλα τα κόσκινα της ασφάλειας. Διάολε, μήπως ο Μπλούρτμελ ήταν ικανός να βλέπει μέσα από το ξύλο; Η μήπως είχε λάβει από κάπου την πληροφορία: «Τώρα στέκεται μπρος στην πόρτα, τώρα πιάνει το πόμολο»; Δεν ήταν απίθανο, ο ένας τουλάχιστον από αυτούς στεκόταν με το ραδιοτηλέφωνό του, αν και κρυμμένος από τις εσοχές, τα μπαούλα, τις εισόδους και τις παλιές προεξοχές των τοίχων, εδώ πάνω, στο διάδρομο. Ο Μπλούρτμελ είχε επίσης ραδιοτηλέφωνο, και ίσως κάποιος του είχε δώσει, έτσι από ευγένεια, σήμα για την είσοδό του. Το μόνο κακό ήταν ότι έτσι σκόνταψε μπρος στην ανοιγμένη πόρτα, έπεσε προς τα εμπρός και χρειάστηκε να τον συγκρατήσει ο Μπλούρτμελ: μια δυσάρεστη, εντελώς περιττή επίδειξη της συμπατικής του αδυναμίας, που θα τη φόρτωναν στην κατάσταση του κι όχι απλώς στο γεγονός ότι η πόρτα άνοιξε αναπάντεχα. Γιατί δε χρειαζόταν βέβαια ακόμη βοήθεια για ν' ανοίξει μια πόρτα και να μπει σ' ένα δωμάτιο!

Αυτή και άλλες ευγένειες τις θεωρούσε από καιρό σημάδι της συνεχώς επιδεινούμενης αιχμαλωσίας του, όπου τα πάντα, ακόμα και η παραμικρή ευγενική χειρονομία, μετατρέπονταν σε επιτήρηση και απειλή. Δεν είχαν συνέλθει ακόμη από το σοκ που τους είχε προξενήσει ο Κορτσέντε, τότε που σύρλιαξε ξαφνικά κι άρχισε να τρέχει σαν τρελός γύρω από το τραπέζι της συνεδρίασης όταν ένας σερβιτόρος τού πρόσφερε φωτιά χωρίς

ΑΣΦΥΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

ΧΑΪΝΡΙΧ ΜΠΕΛΛ

λικά τα κατάφεραν με έναν αστειό τρόπο: κάθε φορά που ο Μπλούρτμελ έλεγε μία από τις δυο εκφράσεις, όταν του «ξέφευγε», όπως έλεγε ο ίδιος, έπρεπε να θυσιάσει ένα τουγάρο: το έβαζε σ' ένα κουτί από μαλακή ύλη, που είχε χαρίσει κάποτε στον Φριτς κάποιος Σοβιετικός.

Μετά το επεισόδιο με τον Κορτσέντε, χάθηκε πια από τις παρατηρήσεις τους για την προληπτική παρακολούθηση και το ύστατο ίχνος ειρωνείας: μόνο ο Μπλάμπλ επέτρεπε πού και πού στον εαυτό του να δίνει κάποιο πλάγιο χτύπημα. Ακόμα και η σχέση τους με τους άντρες της ασφάλειας είχε αλλάξει: μετά την κρίση του Κορτσέντε δεν μπορούσαν πια να είναι ούτε τότε γλυκομίλητοι και ευγενικοί, ούτε μπορούσαν ν' ασειεύονται μετά το επεισόδιο με την τούρτα στα γενέθλια του Πλάφγκερ. Τώρα υπήρχε πολλή δουλειά για τον Κίρντερ, τον ψυχολόγο, μακροσκελείς συζητήσεις με τον Χολτσοπούκε, τον υπεύθυνο για τα μέτρα, ο οποίος ζητούσε να κατανοήσουν ότι οι άντρες της ασφάλειας έκαναν τελικά απλώς το καθήκον τους και, αν ήθελαν να αισθάνονται ασφαλείς για τη ζωή τους, έπρεπε να υπομείνουν κάποιες φαινομενικά παιδιάστικες ενέργειες, όπως τον έλεγχο της τουαλέτας από τον υπάλληλο πριν μπουν οι ίδιοι μέσα ή την εξουχιστική έρευνα τυχόν «επισκεπτριών». Θα έπρεπε επίσης - παρακαλώ πολύ - να αποφευχθούν κάποιες παρατυπίες σαν κι αυτές που έκανε κάθε τόσο η Καίτε. Έπρεπε να γνωρίζουν ότι δεν υπήρχε ασφάλεια, ούτε μέσα, ούτε έξω. Ο Τόλμ το ήξερε ότι όλα αυτά τα μέτρα ήταν αναγκαία και παρ' όλα αυτά δε θα απέτρεπαν τίποτα.

Του άρεσε πάντα και τον ηρεμούσε να κοιτάζει το πάρκο πέρα από την τάφρο και τη βεράντα, και να φαντάζεται ότι ίσως κάποτε ξαναμπορούσε να γιορτάσει εκεί με όλα τα παιδιά και τα εγγόνια: έξω, ένα καλοκαιριάτικο βράδυ με λαμπύρινα και φαναράκια, όπως τα αποκαλούσαν άλλοτε τα παιδιά, με βεγγαλικά για τα εγγόνια, με παγωτά, με ψητό στη σούβλα και με κοκτέιλ - με ό,τι άλλο ήθελαν - και ήταν πικρό να ξέρει ότι προς το παρόν - ή ίσως για πάντα - κάτι τέτοιο ήταν αδιανόητο, α-

ο ίδιος να του το ζητήσει: το αθόρυβο πλησίασμα του σερβιτόρου, το απαλό κλικ, που θα μπορούσε κάλλιστα να εκληφθεί σαν εκτυροσκορότηση όπλου με σιγαστήρα, αποτελείωσε τα νεύρα του Κορτσέντε, η αθόρυβη ευγένεια τού κόστισε την αυτοκυριαρχία - φώναξε, ξαναφώναξε, έτρεξε γύρω από το τραπέζι, έτρεξε στην πόρτα που ήταν κλειδωμένη, επέστρεψε, δεν μπορούσε να ηρεμήσει, κανείς δεν μπορούσε να τον συγκρατήσει, ώσπου ο Αμπλάνγκερ τον έκλεισε κυριολεκτικά στην αγκαλιά του, αλλά ο Κορτσέντε ξέφυγε διά της βίας (κάτι που ώθησε τον Μπλάμπλ, ο οποίος έκανε διαρκώς νύξεις για τις ομοφυλοφιλικές τάσεις του Κορτσέντε, να πει αργότερα με κνισμό: «Όπως ο Ιωσήφ με τη γυναίκα του Πετεφρή»), άφησε το σακάκι του στα χέρια του Αμπλάνγκερ, οπότε δεν απόμεινε πια παρά να τον πιάσουν με τη βοήθεια δύο αστυνομικών: αυτοί γνώριζαν τις σωστές λαβές και τις χρησιμοποιήσαν δραστηρικά: ήταν βίαιες αλλά απαραίτητες, τον κράτησαν γερά, του έκλειναν το στόμα, ώσπου ήρθε τελικά ο Γκρέμπνιτσερ και του έκανε μια ηρεμιστική ένεση: έπειτα απ' αυτό ο Κορτσέντε έπαψε να φωνάζει, άρχισε να βαριανασαίνει, σωριάστηκε σαν σακί και χρειάστηκε να τον μεταφέρουν σε κάποιο δωμάτιο, όπου έβαλαν μια νοσοκόμα να τον φυλάει ώσπου να έρθει να τον παραλάβει η οικογένειά του.

φού έναν από τους γιους του τον θεωρούσαν επικίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια και ο γαμπρός του αρνιόταν «να καθίσει μαζί του στο ίδιο τραπέζι, επειδή είχε δώσει στο παιδί του το όνομα Χόλγκερ μετά το Νοέμβριο του '74»... Τέσσερα, πέντε χρόνια ακόμη: κατάφερε να απωθήσει τον φόβο της μετακόμισης, αν και ήξερε ότι θα εξακολουθούσαν να σκάβουν και να τον τρυπούν τα σωθικά: «Δε θα μείνει ούτε ένα σαλιγκάρι στο κέλυφός του, ούτε ένας τυφλοπόντικας στη στοιά του...»

Και οι άλλοι θα φρόντιζαν να μη γίνουν πια χαρούμενες γιορτές: μεταξύ αυτών των άλλων συγκαταλεγόταν η πρώην νύφη του, που τώρα πια ανήκε σ' εκείνους, κι αυτό δεν ήταν πια απλή εικασία: κι ο άλλος, που είχε σπουδάσει με δικά του έξοδα τραπεζική οικονομία και τον επισκεπτόταν συχνά στο Αικελχοφ.

Ευτυχώς ο Μπλούρτμελ είχε προσαρμοστεί με τα χρόνια στην ευαισθησία του, ντράπηκε ασφαλώς που είχε ανοίξει την πόρτα δίχως λόγο και βγήκε προτού ο Τόλμ αναγκαστεί να του ζητήσει να τον αφήσει για λίγο μόνο. Άφησε μάλιστα την ταμπάκερα από μαλαχίτη τόσο κοντά του που αρκούσε να απλώσει το χέρι του, αν και ο Γκρέμπνιτσερ είχε καταστήσει σαφές στο Μπλούρτμελ ότι δεν έπρεπε ποτέ ν' αφήνει τουγάρα γύρω του.

Ο Μπλούρτμελ τον οδηγεί στην πολυθρόνα κοντά στο παράθυρο, έδειξε να ντρέεται λίγο, του έφερε μεταλλικό νερό, πρόσθεσε μια δόση ουίσκι και είπε: «Η γυναίκα σας θα επιστρέψει κατά τις έξι, σε μία ώρα, μου παραγγείλε να σας το πω στις έξι θα έχω έτοιμο τοπί και ποτό. Στο μεταξύ θα σας ετοιμάσω το μπάνιο.» Είχε δυσκολευτεί να πείσει τον Μπλούρτμελ να κόψει τα «η σιζ'ιγός σας» και «η αξιόσημη κυρία». Δεν του άρεσαν τέτοιες εκφράσεις στην Καίτε ακόμα λιγότερο: στην αρχή σαν τέτοιες εκφράσεις στην Καίτε ακόμα λιγότερο: στην αρχή ήταν σαν να του αφαιρούσαν κάποιο κεκτημένο δικαίωμα. Τε-

Ποια η κατάσταση των γυναικών στο Ιράκ σήμερα; Ποια η θέση που τους επιφυλάσσει από τη μια πλευρά το πολιτικό ισλάμ και από την άλλη η «δημοκρατική» κατοχική κυβέρνηση της συμμαχίας, με αφορμή και το πρόσφατο δημοψήφισμα για το νέο σύνταγμα στη χώρα αυτή; Το παρακάτω κείμενο αποτελεί την παρέμβαση-ομιλία της Houzan Mahmod, ιδρυτικού μέλους της Οργάνωσης για την Ελευθερία των Γυναικών του Ιράκ, στο συνέδριο «Ισλάμ εναντίον Ισλάμ», που διοργανώθηκε στο Παρίσι στις 30 Οκτωβρίου του 2004. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα της γαλλικής αντιεξουσιαστικής επιθεώρησης *Ni patrie ni frontières*, www.mondialisme.org από όπου και το μεταφράσαμε. Εννοείται ότι δεν συμφωνούμε με τον κεντρικό προανατολισμό ή και με όλες τις θέσεις που εκφράζονται εδώ, ωστόσο η σημασία του κειμένου είναι νομίζουμε προφανής. (Όλες οι φωτογραφίες που συνοδεύουν το κείμενο είναι από τις διαδηλώσεις γυναικών στο Ιράν την άνοιξη του 1979.).

Πρώτα από όλα, θα ήθελα να ευχαριστήσω του διοργανωτές αυτής της διάσκεψης που με κάλεσαν να μιλήσω τόσο για τα δικαιώματα των γυναικών όσο και για το πολιτικό Ισλάμ υπό την αμερικανοβρετανική κατοχή. Καταρχήν, συμφωνούμε όλοι στο να καταδικάσουμε τις βρετανικές και αμερικανικές κυβερνήσεις που εξαπέλυσαν τον πόλεμο και επέβαλλαν αυτήν τη σκληρή κατοχή στο Ιράκ. Η επέμβαση αυτή έχει ήδη στοιχίσει τη ζωή σε αναρίθμητους Ιρακινούς. Είμαστε όλοι αντίθετοι στον πόλεμο αυτό, του αντιπαθήσαμε και του αντιτασσόμαστε με όλες μας τις δυνάμεις.

Οφείλουμε εξίσου όμως, να καταγγείλουμε και να αντιπαθούμε στο πολιτικό Ισλάμ και τις ωμότητες που αυτό διαπράττει εναντίον τόσο του λαού, και ειδικά εναντίον των γυναικών, στο Ιράκ, όσο και στις άλλες χώρες του κόσμου. Με το που ανατράπηκε η μπασσιδική δικτατορία από τις δυνάμεις που διευθύνονταν από τις ΗΠΑ, οι ισλαμιστές βρήκαν στηρίγματα τόσο στο περιθώριο της ιρακινής κοινωνίας όσο και στους εξόριστους πρόσφυγες από όμορες χώρες όπως το Ιράν και η Σαουδική Αραβία. Οι ισλαμιστές του Ιράκ έτυχαν επίσης της εθελοντικής υποστήριξης ισλαμιστών που κατάγονταν από άλλες χώρες με σκοπό να τρομοκρατήσουν την ιρακινή κοινωνία και να επιβάλλουν το απάν-

θρωπο πρόγραμμά τους με τα όπλα και τον τρόμο.

Οι γυναίκες υπήρξαν, ως συνήθως, από τα πρώτα θύματα όχι μόνο του πολέμου, αλλά και του πολιτικού Ισλάμ, του οποίου οι πρακτικές υπήρξαν πάντοτε βίαιες εναντίον τους. Στην πραγματικότητα, το Ισλάμ ως θρησκεία και ως πολιτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται καθόλου στις επιθυμίες και τις προσδοκίες των σημερινών γυναικών και ανδρών. Γι' αυτό και οι ισλαμιστές είναι αναγκασμένοι να χρησιμοποιούν τις πιο ακραία βίαιες μεθόδους—όπως ο αποκεφαλισμός, ο δημόσιος λιθοβολισμός, η ομηρία, ο ακρωτηριασμός των άνω άκρων, οι επιθέσεις αυτοκτονίας και κάθε είδους εγκλήματα—προκειμένου να εξαναγκάσουν τον πληθυσμό να τους υπακούσει και να ζήσει υπό το ζυγό τους.

Στο σημερινό, υπό την αμερικανοβρετανική κατοχή, Ιράκ αυτές οι πράξεις βίας αναπαράγονται σε καθημερινή βάση. Οι διαφορετικές ομάδες που διακηρύσσουν το πολιτικό Ισλάμ έχουν ξεκινήσει να ανατινάζουν κινηματογράφους, γυναικεία κομμωτήρια, κάβες που πωλούν αλκοόλ, καφετέριες, μπαρ και νυχτερινές μπουτά. Σκότωσαν ακόμα και γυναίκες κατηγορώντας τις για «πορνεία». Κινητοποιήθηκαν επίσης, προκειμένου να στερήσουν το δικαίωμα σε γυναίκες να γίνουν δικαστικοί, όπως στη Νατζάφ, τον περασμένο χρόνο, όπου είκοσι πέντε νομικοί δεν κατόρθωσαν να πάρουν τη θέση αυτή. Οι ισλαμιστές υπενθύμισαν πως, σύμφωνα με το Κοράνι, οι γυναίκες είναι κατά το ήμισυ λιγότερο έξυπνες από τους άνδρες και ανίκανες να λάβουν αποφάσεις. Όλο και περισσότερο έτσι, επιβάλλουν τη μαντίλα σε γυναίκες και νεαρές κοπέλες απειλώντας τις πως θα τους απαγορεύσουν να κυκλοφορούν χωρίς το hijab.

Πρόσφατα, μια ομάδα ενόπλων, εν ονόματι του Συμβουλίου των Μουτζαχεντίν (Majlis Shora al Mojahdeen), θέσπισε μια φετβά σύμφωνα με την οποία όλες οι γυναίκες πρέπει αναγκαστικά να φορέσουν τη μαντίλα, συμπεριλαμβανομένου και των χριστιανών, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα δολοφονηθούν δημόσια και τα μέλη των οικογενειών τους θα σφαγιαστούν είτε σε δημόσιο χώρο είτε στο σπίτι τους. Μια άλλη φετβά θεσπίστηκε από μια ισλαμιστική-τρομοκρατική οργάνωση που ονομάζεται «Ομάδα επιφορτισμένη με το ρόλο της εκκαθάρισης των χριστιανών πρακτόρων και κατασκόπων». Αυτή η οργάνωση έχει ως κύριο στόχο της το χριστιανικό πληθυσμό που ζει στις πόλεις του Νότου, όπως τη Μοσούλη. Οι ισλαμιστές αυτοί απειλούν να σκοτώσουν τους χριστιανούς που δουλεύουν σε ξένες εταιρίες.

Η άνοδος του πολιτικού Ισλάμ στο Ιράκ είναι χωρίς προηγούμενο, όχι μόνο μεταξύ των ένοπλων ισλαμιστών που δεν υποστηρίζουν την κυβέρνηση, αλλά και στο εσωτερικό της ίδιας της προσωρινής κυβέρνησης που έχει επιβληθεί από την αμερικανοβρετανική συμμαχία. Αυτή η κυβέρνηση-μαριονέτα, που τελεί υπό τις διαταγές των ΗΠΑ, έχει συγκεντρώσει θρησκευτικούς μαφιόζους, αρχηγούς φυλών, άραβες και κούρδους εθνικιστές, παλιούς μπασσιδικές και αποσκοπεί στο να εξισλαμίσει την ιρακινή κοινωνία. Το πρώτο μέτρο αυτών των αντιδραστικών γκάνγκστερ ήταν να μεταθέσουν τη διεθνή μέρα της γυναίκας από τις 8 Μαρτίου στις 18 Αυγούστου, ημέρα γέννησης της Φατιμά Ζαρά, κόρης του προφήτη Μωάμεθ.

Αυτό δεν το αφήσαμε να περάσει. Η Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ κάλεσε σε διαδήλωση κατά τη διάρκεια της οποίας περίπου χίλιοι άντρες και γυναίκες κατέβηκαν στο δρόμο στις 8 Μαρτίου του 2004, ώστε να πα-

ραμείνει η μέρα αυτή μέρα των γυναικών—κι ας γιορτάσει έπειτα το προσωρινό Συμβούλιο της κυβέρνησης όποτε αυτό θέλει την ισλαμική του ημέρα... Ταυτόχρονα, οι διαδηλωτές και οι διαδηλώτριες απαιτήσαν πλήρη ισότητα μεταξύ των ανδρών και των γυναικών και κατέθεσαν ψήφισμα για ένα κοσμικό Σύνταγμα που να διασφαλίζει τα δικαιώματα των γυναικών στο Ιράκ.

Όταν το προσωρινό Συμβούλιο της κυβέρνησης προσπάθησε εκ νέου να περάσει την απόφαση 137 με σκοπό να επιβάλλει τη σαρία (τον ισλαμικό νόμο) στο Ιράκ, κατορθώσαμε να τους κάναμε να υποχωρήσουν και πετύχαμε την απόσυρση της απόφασης αυτή χάρις την αποφασιστική μας εκστρατεία τόσο στο Ιράκ όσο και στο εξωτερικό.

Οι ισλαμιστές θέλουν να επιβάλλουν το θρησκευτικό τους πρόγραμμα και να το θεσμοποιήσουν, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων ιδιωτικών τελετών, όπως ο γάμος του προέδρου του Συμβουλίου της προσωρινής κυβέρνησης που έχει επιβληθεί από τις ΗΠΑ, Γκαζί Αλ-Γιαουάρι με την Νασρίν Μπαργουαρί, μια εκ των υπουργών της κυβέρνησης. Η Νασρίν, που μέχρι τότε ήταν εργένης, έγινε η τρίτη σύζυγος του προέδρου. Ο γάμος αυτός ενός υψηλά πολιτικά ιστάμενου νομιμοποιεί ουσιαστικά την πολυγαμία: σύμφωνα με το Κοράνι, ένας άνδρας έχει το δικαίωμα να έχει μέχρι τέσσερις συζύγους, εφόσον έχει τα μέσα να τις συντηρεί—στην πραγματικότητα, αν διαθέτει τα μέσα για να τις εξαγοράσει. Με τους διευθύνοντες που έχουν επιβάλλει οι ΗΠΑ στον Ιρακινό λαό, οι πιο καθυστερημένες και αντιδραστικές κοινωνικές δυνάμεις προσπαθούν να θεσμοποιήσουν τις πιο μισογυνικές και εχθρικές προς τις γυναίκες «αξίες», όπως την πολυγαμία.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει μια πλειάδα από ισλαμικές ομάδες διαφορετικών τάσεων, που όλες τους διακηρύσσουν το πολιτικό Ισλάμ. Ο σκοπός τους: να μεταμορφώσουν το Ιράκ σε ένα νεκροταφείο, μια κοινωνία όπου η τέχνη, η μουσική, τα φιλμ, ο χορός και το αλκοόλ θα είναι απαγορευμένα. Οι ομάδες αυτές θέλουν να υποχρεώσουν τις γυναίκες να φορούν τη μαντίλα, την μπούγκα και όχι κανονικά ρούχα. Επιθυμούν οι γυναίκες να παραμένουν στην αφάνεια και να μην κάνουν σπουδές. Γι' αυτό και έχουν ήδη αρχίσει να σκοτώνουν ορισμένες εργαζόμενες. Μόνο στην πόλη της Μοσούλης κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων μηνών για παράδειγμα, οχτώ γυναίκες σκοτώθηκαν μόνο και μόνο επειδή δούλευαν στο τμήμα νομικής του τοπικού πανεπιστημίου.

Οι ισλαμιστές υπερασπίζονται και εφαρμόζουν αυτό που τολμούν να αποκαλούν «εγκλήματα τιμής», τα οποία διαπράττουν εναντίον των γυναικών εκείνων που πέφτουν θύματα βιασμού. Μέσα σε ένα χρόνο πολλές γυναίκες που έπεσαν θύματα βιασμού, δολοφονήθηκαν στη συνέχεια από μέλη της ίδιας τους της οικογένειας εξαιτίας της ντροπής που αντιπροσωπεύει ένας βιασμός για την οικογένεια—πόσο μάλλον αν ο βιασμός αυτός έχει διαπραχθεί από αμερικανούς στρατιώτες. Οι αμερικανοί θεωρούνται στην ουσία «άπιστοι» και κατακτητές και στην περίπτωση που βιάσουν κάποια ιρακινή δεν κηλιδώνουν μόνο την οικογένειά της, αλλά και ολόκληρο το ιρακινό έθνος.

Σε ένα από τα καταφύγια για κατατρεγμένες γυναίκες το οποίο διαχειρίζεται η οργάνωσή μας, φιλοξενούμε μια νεαρή κοπέλα, τη Λικά, που βιάστηκε από έναν αμερικανό στρατιώτη. Η Λικά δεν μπορεί να επιστρέψει σπίτι της γιατί θα τη δολοφονήσουν οι συγγενείς της. Το εγκλημα των δολοφονημένων, από Αμερικανούς ή Ιρακινούς, γυναικών παύει με το «ξέπλυμα της τιμής» της οικογένειας και του έθνους. Μέσα σε ένα τέτοιο κλίμα λοιπόν, οι γυναίκες εκείνες που έχουν πέσει θύματα βιασμού φτάνουν καμιά φορά έως και την «αυτοκτονία τιμής» προκειμένου να «ξεπλύνουν» την τιμή

τους. Στη Φαλούτζα και σε άλλες πόλεις, η ένοπλη φρουρά του Συμβουλίου των Μουτζαχεντίν έρχεται σε επαφή με οικογένειες που έχουν κόρες από δέκα χρονών και πάνω. Οι ισλαμιστές αυτοί θέλουν να εξαναγκάσουν τους γονείς να παντρεύουν τις κόρες τους με τους μαχητές «προκειμένου να μη βιαστούν από τους αμερικανούς στρατιώτες». Πολλές οικογένειες εγκαταλείπουν τις πόλεις προκειμένου οι κόρες τους να μην παντρευτούν με το ζόρι με τους μαχητές-τρομοκράτες. Κατά τη γνώμη μου, οι καταναγκαστικοί αυτοί γάμοι αποτελούν στην ουσία βιασμό, που διατρέττειται τη φορά όμως αυτή από τους Ιρακινούς ισλαμιστές, αντί από τους αμερικανούς στρατιώτες.

Οι ισλαμιστές θέλουν να γίνουμε σκλάβοι τους, αλλά αυτό δε θα το επιτρέψουμε. Αντιστεκόμαστε και η αντίστασή μας είναι κοσμική και προοδευτική: δεν έχουμε σε τίποτα να κάνουμε με τους αποκεφαλισμούς ανθρώπων, με τη λήψη ομήρων, ή με τον εξαναγκασμό των γυναικών να φορούν τη μαντίλα. Θέλουμε να αποκτήσουμε μια αληθινή κοινωνία των πολιτών. Θέλουμε το Ιράκ να είναι μια χώρα όπου θα μπορούμε να απολαμβάνουμε την ευημερία, την ελευθερία, την ισότητα, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την εκκοσμίκευση.

Το κίνημά μας για την ελευθερία και την ισότητα αναδύθηκε σε άμεση αντίδραση προς την κατοχή του Ιράκ από τους στρατιώτες της συμμαχίας. Ξεκινήσαμε να οργανώνουμε τις γυναίκες σύμφωνα με ένα κοσμικό και προοδευτικό πρόγραμμα. Ιδρύσαμε μια προοδευτική οργάνωση, την Οργάνωση για την Ελευθερία των Γυναικών στο Ιράκ, με σκοπό γυναίκες και άνδρες να αγωνιστούν για το διαχωρισμό από τη μια πλευρά των τζαμιών και του Κράτους και της εκπαίδευσης από την άλλη, καθώς και για την πλήρη ισότητα μεταξύ των δυο φύλων. Στο Ιράκ υπάρχουν επίσης και άλλα προοδευτικά, φωτισμένα κινήματα εργαζομένων που αγωνίζονται για τα δικαιώματά τους, για την καθολική αναγνώριση της ελευθερίας, του κοινού καλού, της ισότητας και της ασφάλειας.

Με τις οργανώσεις αυτές δουλεύουμε από κοινού προκειμένου να αντιπαθούμε τόσο στο πολιτικό Ισλάμ, όσο και στις ΗΠΑ που θέλουν να μετατρέψουν το Ιράκ σε ένα πεδίο μάχης για τα δικά τους παιχνίδια εξουσίας και τους αντιδραστικούς τους στόχους. Χιλιάδες εργαζόμενοι και γυναίκες διαδήλωσαν για τα δικαιώματά τους και τις ελευθερίες τους στους δρόμους της Βαγδάτης καθώς και σε άλλες πόλεις του Ιράκ.

Αποτελούμε μέρος ενός διεθνούς προοδευτικού κινήματος εργαζομένων και γυναικών για την ελευθερία και την ισότητα. Στην ιστορία, άνδρες και γυναίκες αγωνίστηκαν για έναν καλύτερο κόσμο, ώστε κάθε άνθρωπος να είναι σε θέση να ζήσει χωρίς να φοβάται μήπως εκτελεστεί ή σιγματισθεί τη βάση της φυλετικής του καταγωγής, των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, της εθνοτικής ή εθνικής του καταγωγής. Προκειμένου να μπορέσουμε να συνεχίσουμε τον αγώνα μας στο Ιράκ, έχουμε ανάγκη την υποστήριξη και την αλληλεγγύη όλων σε παγκόσμια κλίμακα. Επιθυμούμε να ζήσουμε όλοι και όλες σε μια απελευθερωμένη από το ζυγό της θρησκείας κοινωνία!

«...Για τους ανθρώπους που δεν ξέρουν, ή δεν θέλουν να διαβάσουν, οι οποίοι στον πρώτο κιόλας τόμο κατέβαλαν περισσότερη προσπάθεια να τον καταλάβουν λανθασμένα, από την προσπάθεια που ήταν απαραίτητη για να τον καταλάβουν σωστά, γι' αυτούς τους ανθρώπους θα ήταν εντελώς άσκοπο να κοπιάσει κανείς (προκειμένου να τους εξηγήσει), έστω και ελάχιστα...»

Φο. Ένγκελς, Συμπλήρωμα και επίλογος στο βιβλίο III του Κεφαλαίου

Στο τεύχος 14 της επιθεώρησης θέσεων μάχης «Midnight Rebel» δημοσιεύτηκε ένα άρθρο με τίτλο «Εξ οικείου τα βέλη», ένα άρθρο «ανταπόδοσης» (έτσι αυτοσυστήνεται) στο κείμενο «Μερικά απλά ερωτήματα και απλά μερικές απαντήσεις», που είχαμε δημοσιεύσει στο προηγούμενο τεύχος του Κιβωτίου. Το άρθρο αυτό (θα ήθελε να) κάνει κριτική σε ορισμένες απόψεις που είχαμε καταθέσει σχετικά με ένα κόμμα ενός εντύπου της «Συνέλευσης ενάντια στην Ειρήνη».

Είμαστε ανάμεσα σε αυτούς που εδώ και κάμποσα χρόνια, μέσα από έντυπα, σε στέκια και σε συνελεύσεις, έχουμε τονίσει και συνεχίζουμε να τονίζουμε την ανάγκη άσκησης κριτικής (και αυτοκριτικής) ως βασικής συνιστώσας αυτών των διαδικασιών. Μιας κριτικής προσδιορισμένης αυστηρά ως τεκμηριωμένης αντιπαράθεσης θέσεων και επιχειρημάτων, ως ανοιχτούς οριζώντων επιλογής (αυτό σημαίνει κρίνω/διαχωρίζω/μοιράζω και τελικά: επιλέγω), ως δοκιμασίας και πάλης των απόψεων στο φως του δημόσιου χώρου. Άρα, μιας πράξης διάλογου και συζήτησης, απαλλαγμένης από υστεροβουλία και δόλο. Όχι για το καλό του διαλόγου και της συζήτησης γενικά και αόριστα, αλλά για το προχώρημα προς τα μπρος της ανταγωνιστικής σκέψης και πράξης, ειδικά και συγκεκριμένα.

Είμαστε ανάμεσα σε αυτούς που είχαμε γράψει κάποτε ότι «κάθε κείμενο έχει και την κριτική που του αξίζει». Διαβάζοντας το εν λόγω άρθρο μας ήρθε στο μυαλό μία σκέψη του είδους: «τι μαλακίες καθόμασταν και λέγαμε». Για ποιο λόγο; Επειδή την άποψη σου και τις πολιτικές της συνέπειες, όπως εξάλλου και τους συντρόφους σου, τους διαλέγεις ο ίδιος. Την ποιότητα της κριτικής των κειμένων σου και τους κριτές σου, ποτέ.

Το εν λόγω άρθρο δύσκολα θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κριτική, επειδή δεν έχει κανένα από τα χαρακτηριστικά που εμείς εννοούμε ορίζοντας αυτό το πράγμα. Και δεν τα έχει επειδή τονίζει ρητά ότι δεν το ενδιαφέρει να «ανοίξει κουβέντα» με τις απόψεις μας (αλήθεια γιατί τότε σπαταλάει δύο ολόκληρες σελίδες «ανταπόδοσης»); επειδή τις διαστρεβλώνει ασύστολα σε όλο σχεδόν το εύρος τους εξάγοντας μετά τα αρτιοί συμπεράσματα που αντιστοιχούν σε αυτές τις διαστρεβλώσεις: επειδή βριθεί ειρωνιών, αξιολογικών κρίσεων και προσωπικών υπονοουμένων απέναντι σε συντρόφους μας: επειδή χρησιμοποιεί ένα λόγο, που η έπαρση του συναγωνίζεται τον συνασθηματισμό του, υφαινόοντας μαζί το πέπλο της ιδεολογίας που το καλύπτει.

Παρόλο που το άρθρο στο οποίο αναφερόμαστε, πάσχει από όλα αυτά και παραβλέποντας για την ώρα το καθήκον να ξεδιπλώσουμε

την ακριβή (μικρο)πολιτική σημασία του, θα προσπαθήσουμε να συζητήσουμε κάποιες πολιτικές απόψεις που αποκαλύπτονται σε όποιον μπορούσε να διαρρηξεί τους ιστούς αυτού του πέπλου. Και οφείλουμε να το κάνουμε όπως ξέρουμε εμείς: δηλαδή με τον απαραίτητο σεβασμό στην πολιτική κουλτούρα από την οποία προερχόμαστε, στις πολιτικές μας σχέσεις, όχι μόνο αυτές που ήδη έχουμε αλλά κυρίως αυτές που πρόκειται να δημιουργήσουμε, και στους αναγνώστες μας. Και με την διαγνή συνείδηση ότι εχθρός μας παραμένει πάντα ο ίδιος: το κάθε είδους αφεντικό και οι σύμμαχοι του, η κάθε εξουσιαστική συμπεριφορά και οι φορείς της. Όπως και με την υπενθύμιση ότι είμαστε πάντα ανοιχτοί σε οποιαδήποτε κριτική και διάλογο, που θα διαθέτει αυτά τα χαρακτηριστικά που ήδη αναφέραμε.

Υπάρχει πρώτα από όλα ένα θεμελιώδες ζήτημα² που διατρέχει ρητά ή υπόρηχτα το συγκεκριμένο άρθρο, είτε το επιθυμούν οι συγγραφείς του, είτε όχι. Εν πολλοίς, είναι το ίδιο ζήτημα που διατρέχει το συγκεκριμένο (και όχι μόνο) κείμενο του Κιβωτίου. Το ότι όμως ένα ζήτημα διατρέχει δύο κείμενα δεν σημαίνει ότι ξεκαθαρίζεται κιόλας. Αυτό το ζήτημα είναι το ζήτημα της τάξης, που στο Κιβώτιο, το έχουμε θέσει ακροθιγώς μόνο. Και αυτό είναι ένα πρόβλημα δικό μας, ένα πρόβλημα ωστόσο που οφείλουμε να παραδεχτούμε ότι το έχουμε συνειδητοποιήσει και είμαστε εδώ και καιρός σε φάση διερεύνησης του. Σε κάθε περίπτωση όμως τους τελευταίους που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί κάποιος ως εργατιστές, είναι αυτούς που έχουν γράψει ότι «η τάξη είναι διαδικασία συγκρότησης και γίνεσθαι» (Κιβώτιο του 2, «Χίλιες και μία μέρες και νύχτες κοινωνικών και ταξικών ανταγωνισμών»). Όμως δεν είναι αυτό το θέμα μας. Απλά όταν κάτι τόσο κεντρικό δεν έχει απαντηθεί με κάποιο τρόπο, προκύπτουν διάφορα προβλήματα. Είτε το θέλουμε, είτε όχι κάποια από αυτά που θα συζητήσουμε παρακάτω βγαίνουν απευθείας από την μήτρα αυτού του ζητήματος.

Πριν ξεκινήσουμε ως υπενθυμίσουμε κατ' αρχήν δύο τρία πράγματα για το κείμενο «Μερικά απλά ερωτήματα...». Καταρχήν το κείμενο ούτε στα πιο τρελλά του όνειρα δεν σκόπευε να είναι μία συνολική και τελευταία τοποθέτηση επί του ζητήματος (επί του οποίου ζητήματος σεκιουριτάδες, αίτημα για ασφάλεια κλπ), παρά μόνο να δώσει μερικές (δηλαδή επί μέρους) απαντήσεις. Και όντως ούτε σε ένα σημείο η ανάλυση μας δεν λέει ότι αφορά όλους τους σεκιουρι-

τάδες, και βέβαια ούτε κατά διάνοια, όπως με σκοπιμότητα λένε οι συγγραφείς της Midnight Rebel, δεν αφορά ούτε νταβατζήδες, ούτε βασανιστές... Το «Μερικά απλά ερωτήματα...» ήθελε να πει τρία πράγματα: Πρώτον τι είδους εργασία κάνουν οι σεκιουριτάδες στα σουπερμάρκετ (και μόνο εκεί) -μιας και έχουμε προσωπική εμπειρία λόγω εργασίας, δεύτερον ότι θα πρέπει να αναλυθεί αυτή η εργασία (αλλά και η εργασία γενικότερα) υπό το πρίσμα μιας κοινωνικό-ιστορικής συνθήκης στην οποία αναδύεται το αίτημα για ασφάλεια, και τρίτο, ότι συνιστά πολιτικό λάθος να κρίνονται οι επαγγελματικές επιλογές (και οι όποιες άλλες επιλογές) σε ατομικό επίπεδο με ηθικούς όρους.

Προχωρούμε. Γράφει το άρθρο: «Η αφετηρία των βασικών επιλογών καθενός και κάθε μας δεν είναι «πολιτική», με τον τρόπο που αυτό νοείται συνήθως. Είναι ηθική (αυτό την κάνει πολιτική, μόνο που τώρα η λέξη έχει πλατύτερο νόημα). Το αν θα δουλέψει κάποιος μπάτσος, σεκιουριτάς, νταβός, πορτιέρης, ελεγκτής, επιστάτης, μισθοφόρος, φονιάς, κλπ, κλπ, ή όχι, ΔΕΝ το αποφασίζει επειδή φτύρωσε στο «κλαράκι της καπιταλιστικής ζωής», που λέγεται δεξιά, αριστερά, αναρχία, κοκκονέ. Το αν θα δουλέψει κάποιος μπάτσος, σεκιουριτάς, νταβός, πορτιέρης, ελεγκτής, επιστάτης κλπ ή χαμάλης [ας πούμε] στην κρεαταγορά [ας πούμε], εργάτης γης ακόμα και κλέφτης [ας πούμε], το αποφασίζει

επειδή οι βασικές αρχές της ζωής του/της (όπως τις έχει φτιάξει έως την στιγμή που πρόκειται να πάρει τέτοια απόφαση και οπωσδήποτε ως τα 18 του χρόνια) τον/την προσανατολίζουν εδώ, ή εκεί. Μάλιστα συμβαίνει τέτοιον είδους επιλογές (και άρα την ανάλογη ηθική στάση) να τις έχουν μόνο, ή κυρίως οι προλετάριοι και οι μικροαστοί».

Καταρχήν, αν μέχρι τα 18 κάποιος είχε διαμορφώσει ήδη τις βασικές αρχές της ζωής του, τότε το ανταγωνιστικό κίνημα, θα αποτελούσαν το πολύ από μαθητές του γυμνασίου (η οπισθοφυλακή του), ενώ η πρωτοπορία του θα ήταν τα παιδάκια του νηπιαγωγείου.

Στην ουσία τώρα. Βασική αρχή: **Με όρους ηθικής αυτό τον κόσμο τον κρίνουν οι θρησκείες.** Με αυτή την έννοια κάθε λέξη αυτής της παραγράφου, και κυρίως η κεντρική της ιδέα, ότι δηλαδή η εργασιακή επιλογή είναι ηθική επιλογή, είναι μεταφυσική.

Κάθε ηθική είναι μεταφυσική, ανεξάρτητα πως αντιλαμβάνεται η ίδια τον εαυτό της. Και είναι μεταφυσική επειδή ανάγει μια αυθαίρετη παράμετρο σε αξιολογικό μέτρο μιας συμπεριφοράς και μιας

πράξης και με βάση αυτή ορίζει τι είναι καλό, και τι είναι κακό. Ας πάρουμε το παράδειγμα ενός χριστιανού που πάει μάρτυρας σε μια δίκη που εμπλέκει δύο φίλους του, που έκαναν ένα έγκλημα... Πως πρέπει να φερθεί αυτός ο χριστιανός (που ασπάζεται ως «καλή» την αρχή -ως χριστιανός- «ου ψευδομαρτυρήσεις»), κατά την ανάκριση; Οπωσδήποτε να τους καρφώσει αφού αυτό είναι «το καλό» για την ηθική του.

Η ίδια η διαδικασία του διαχωρισμού και της επιλογής μεταξύ καλού και κακού είναι εξ ορισμού μεταφυσική, γιατί δεν συνειδητοποιεί την υποκειμενική (και ιδεολογική) της βάση. Δηλαδή για τον συγκεκριμένο χριστιανό δεν μπαίνει καν ζήτημα διερεύνησης για την ηθική του, αφού εξορισμού αυτή είναι «η σωστή ηθική». Αντίθετα: η **πολιτική επιλογή** της κοινωνικής αυτονομίας, αναγνωρίζει την υποκειμενική βάση των μέτρων που χρησιμοποιεί για να ορίσει το καλό και το κακό. Αναγνωρίζει ότι αυτή η υποκειμενική βάση είναι η επιθυμία, η βούληση. Αυτή είναι η τεράστια διαφορά της πολιτικής επιλογής της αυτονομίας από οποιαδήποτε ηθική επιλογή, δηλαδή από οποιαδήποτε μεταφυσική. Πάντως ως το τονίσουμε: η χρήση της ηθικής ως αναλυτικού εργαλείου δεν αφορά μόνο το συγκεκριμένο άρθρο, ούτε αποκλειστικά την Midnight Rebel: αφορά ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του αναρχικού χώρου, πράγμα βέβαια που δεν είναι άσχετο με την κοινωνική καταγωγή αυτών των ανθρώπων.

Κάτι ακόμα. Η λέξη ηθική βγαίνει από την ομηρική λέξη ήθος, που θα πει κλουβί. Κάθε ηθική είναι αναρχαστικά ιδιωτική/ατομική υπόθεση, γιατί εκφράζει την επιθυμία του ατόμου να περιοριστεί στο κλουβί της ατομικής του προστασίας -δηλαδή να ορίσει ατομικά τα όρια της ελευθερίας του-, με όρους οντολογικούς. Γι' αυτό άλλωστε κάθε ηθική βγαίνει κατευθείαν από το σεντούκι του ιδεολογικού οπλοστασίου των αφεντικών: επειδή σε τελευταία ανάλυση μια συνθήκη που ορίζεται από ένα σύνολο ατομικών κλουβιών -και από τον φόβο που τα φυλάει ως έχουν- είναι η καλύτερη εγγύηση για την διαίτησή της υπαρχής τους. Μέσα από αυτό το πρίσμα αν κάποιος δει χωρίς σιγούς συναισθηματισμούς την προσωπική στάση του πιστορικά, «αλεφτρονιού, αρχηγού συμμορίας ανηλίκων, αλητάμπουρα» (από το ίδιο άρθρο), που παρόλο που βασανίζεται δεν καρφώνει τους συνενόχους του σε αυτό που κάνανε μαζί, θα δει την αντικειμενική σημασία της ηθικής του: είναι η ηθική της ομερτά, η ηθική του «δεν καρφώνω τους φίλους μου γιατί με συνδέουν όρκο πίστης μαζί τους». Και όχι μόνο: κυρίως με συνδέει η κοινή ανάγκη να επιβεβαιώσουν την συμμορία μου, που είναι και ο απαραίτητος όρος για να συνεχίσω να ζω, όπως ζω. Με γεια του και με χαρά του πιστορικά, όμως αυτή η στάση διαφέρει τόσο εκκωφαντικά από την πολιτική επιλογή της αυτονομίας (μια επιλογή **δημόσια/συλλογική**), όσο η λιστεία τράπεζας από δύο-τρεις ανθρώπους για την πάρτη τους, από την απαλλοτρίωση των τραπεζών,

που έκανε η ομάδα Ντουρούτι στον Ισπανικό εμφύλιο, για τους σκοπούς της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Την ενασχόληση με την μεταφυσική των εργασιακών επιλογών, δηλαδή την πολυτέλεια της επαγγελματικής επιλογής πράγματι δεν την έχουν όλοι: την έχουν κυρίως αυτοί που βρίσκονται σε κάποια στιγμή της ζωής τους στην θέση είτε να αναλάβουν τον ρόλο για τον οποίο τους έχει προετοιμάσει το σύστημα, είτε να το αρνηθούν: δηλαδή οι γόνιμοι των αφεντικών/έξουσιαστών, και οι φοιτητές. Τονίζοντας ότι και αυτή η επιλογή είναι σήμερα όλο και λιγότερο μια δυνατή για κάποιον -για αντικειμενικούς λόγους, εφόσον το σύστημα, δείχνει όλο και λιγότερο να χρειάζεται ένα μεγάλο μέρος απτών που προετοιμάζει για να στελεχώσουν τους μηχανισμούς του, με τους όρους που το έχουμε παλιότερα-, σε κάθε περίπτωση αυτή η επιλογή είναι πολιτική, πολιτικοτάτη μάλιστα. Και σαν τέτοια αξίζει κάθε σεβασμό εφόσον εμπειριάζει πολιτική συνείδηση, αναγνωρίζει τα όρια της και δεν γίνεται υπό το βάρος ενοχοφυχιακών συμπλεγμάτων.

Ας πάει όμως κάποιος άγγελος της επανάστασης να μιλήσει για ηθική στα παιδιά των αγροτών των ορεινών περιοχών της Ελλάδας, ή στα παιδιά των εργατοεικονιών στο Περίστερο, ή στα Καμίνα, που η ζωή τους -από την στιγμή που γεννιούνται- είναι σε μεγάλο βαθμό καθορισμένη να είναι στα χωράφια και στα βοσκοτόπια, ή στην οικοδομή και στα εργοστάσια αντίστοιχα, για να μη μιλήσουμε επουδενί για τις δυνατότητες επιλογών στις βραζιλιάνικες φαβέλες, ή στις παραγκουπόλεις των αραβικών μητροπόλεων. Εκεί ηθική είναι το όνομα της ανάγκης. Σημαίνει τώρα ότι αυτά τα άτομα και οι επιλογές τους είναι υπεράνω κριτικής; Σημαίνει μήπως πως η στάση μας απέναντι τους θα είναι διαφορετική όταν βρεθούμε σε απέναντι χαρακώματα; Όχι βέβαια. Σημαίνει όμως σίγουρα ότι πρέπει να προσέχουμε τι λέμε και τι κάνουμε. Σημαίνει ότι τα συνθήματα (π.χ. 'Ήσουν που ήσουν μαλάκας μια ζωή/ τώρα πήγες κι έγινες μαλάκας με πολλή), μπορεί να 'χουν το φαινομενικό «καλό» ότι «μιλάνε κατευθείαν στην καρδιά» (των πιστορικάδων, των «αρχιών» νεολαίων, κλπ), αλλά σπάνια μπορούν να περικλείσουν έστω και το ελάχιστο της πραγματικότητας αυτού του κόσμου.

Όχι μόνο στο ζήτημα των επιλογών, αλλά γενικότερα. Πριν μερικά χρόνια έγινε μια απεργία σε μια εταιρία ταχυμεταφορών, στην Θεσσαλονίκη. Η απεργία ήταν έξω από συνδικαλιστική ή άλλη κάλυψη, και σε ένα βαθμό οργανώθηκε από άτομα του ευρύτερου χώρου της αμφισβήτησης, που είχαν ένα καλό σχετισμό εργαζομένων στην εταιρεία. Ανάμεσα στους απεργούς όμως υπήρχαν και άνθρωποι, που διάβολε, είχαν και άλλα πράγματα στα μυαλά τους, πέρα από την επανάσταση και την πώση του κράτους. Είχαν ασ πούμε μικρά παιδιά, άρρωστη γυναίκα, κλπ. Ε την πρώτη μέρα ένας τέτοιος άνθρωπος συμμετείχε στην απεργία, την δεύτερη επίσης, την τρίτη επίσης, οι μέρες περνούσαν όμως και όπως ήταν φυσικό η απεργία (παρά την τεράστια σημασία της σαν κίνηση) έμενε απομονωμένη και ο άνθρωπος αυτός, είτε στους συναδέλφους του με λύπη ότι δεν γίνεται να συνεχίσει. Ο σύντροφος που μας διηγήθηκε από το περιστατικό είχε την ευφυΐα και την σεμνότητα να αναρωτηθεί: τι μπορούσαμε να του πούμε; Ας μας πει αυτός που κρίνει με βάση την ηθική, πως θα έκρινε αυτή την στάση; Ανήθικη γιατί πούλησε την απεργία. Ηθική επειδή σκέφτηκε την οικογένεια του; Ούτε ηθική, ούτε ανήθικη; Τελικά το ζήτημα είναι αυτό; Ή το ζήτημα είναι ότι τόσες χιλιάδες εργάτες της Θεσσαλονίκης (και όχι μόνο), άφησαν μερικούς απεργούς μόνους τους, ή αρκέστηκαν στην διαμεσολάβηση του επίσημου κράτους (Εργατικό Κέντρο, κλπ).

Όσον αφορά τώρα την κουβέντα περί ηθικής και μπάτσων ας έχουμε γενικά στο μυαλό μας ότι ο ιδεαλισμός (οι «κακοί μπάτσου», οι «καταδύνηχοι φασίστες», κλπ) είναι δομικό χαρακτηριστικό ενός υποβόσκοντος μικροαστισμού.

Πάντως ας το ξεκαθαρίσουμε από την πλευρά μας: Τους μπάτσους δεν τους βλέπουμε σαν εχθρούς μας επειδή έκαναν μια «ανήθικη» επιλογή στα 18 τους χρόνια, πράγμα που άλλωστε δεν ισχύει αφού η επιλογή τους υπήρξε «ηθικότητα», με τους δικούς τους όρους πάντα. Τους βλέπουμε σαν εχθρούς μας επειδή τους συναντάμε απέναντι μας κάθε φορά που κατεβαίνουμε στο δρόμο, με διάθεση να αμφισβητήσουμε αυτόν τον κόσμο. Δηλαδή τους βλέπουμε σαν εχθρούς μας επειδή συγκροτούν την εμπροσθοφυλακή του νόμμου

μονοπωλίου της βίας (αν και στην πραγματικότητα δεν αντιπροσωπεύουν παρά ένα μικρό μόνο κλάσμα της).

Πάμε παρακάτω, να μιλήσουμε για την εργασία και την «ηθική» της. Η εργασία είναι η βασική πηγή πλούτου στον καπιταλισμό. Δεν χρειάζεται να χει διαβάσει κάποιος την «Κριτική του προγράμματος της Γκότα» του Κάρουλου για να το γνωρίζει. Έχει ηθική η εργασία; Δηλαδή υπάρχει καλή εργασία και κακή εργασία; Αυτά τα μυστηριώδη ερωτήματα αντιμετωπίζουν μόνο όσοι έχουν επιλέξει να περπατάνε στο νεκρό δάσος των νοημάτων της μεταφυσικής. Όχι όμως και τα αφεντικά. Αυτά ξέρουν καλά που περπατάνε (και τι πατάνε).

Κάθε εργασία που εκτελείται στον καπιταλισμό, έχει σαν άμεσο ή έμμεσο στόχο την αναπαραγωγή του συστήματος. Είτε μέσω της άμεσης απόσπασης υπεραξίας από αυτήν. Είτε μέσω της αναπαραγωγής, της διεύθυνσης, της οργάνωσης, αυτών που παράγουν υπεραξία. Είτε μέσω της καταστολής αυτών που θα επιθυμήσουν με οποιονδήποτε τρόπο να ξεφύγουν από τις νόρμες αυτού του βασικού κανόνα. Υπάρχει μίση εργασία μέσα στο σύστημα που μπορεί να ξεφύγει από αυτό τον κανόνα και την οποία να αμείβουν τα αφεντικά; **Ας γελάσουμε.** Θα σε πλήρωνε κανείς ποτέ για να απεργάζεσαι την καταστροφή του;

Τι είναι αυτό που υπάρχει και μπορεί να κάνει μια εργασιακή επιλογή, ηθική και μια άλλη ανήθικη; Η μεσολάβηση της ιδεολογίας³. Μιας ιδεολογίας που μπορεί να λείπει για παράδειγμα ότι «ο δάσκαλος είναι μπάτσος μυαλών». Ενώ ο κύριος, για παράδειγμα, «εργάτης-δυναμεί επαναστατικό υποκείμενο». Μιας ιδεολογίας γι' αυτό πραγματικά **ιδεαλιστικής, σεκταριστικής και πολιτικά καθυστερημένης.**

Ιδεαλιστικής γιατί χρησιμοποιεί ηθικούς δηλαδή μεταφυσικούς όρους για να αντιληφθεί τις ανταγωνιστικές σχέσεις, χωρίς να μπαίνει στον κόπο να ερευνά, να εξετάζει και να αναλύει. Να αναλύσει για παράδειγμα το γεγονός της πιθανής συνειδητοποίησης από τον δάσκαλο του ρόλου του και της έμπρακτης προσπάθειας του να τον αρνηθεί, παραμένοντας όμως δάσκαλος. Να αισθάνεται για παράδειγμα ότι τρώει χαστούκια όταν ο κύριος συνάδελφος του βρίζει τον αδελφού, ή γλείφει το αφεντικό, και να τον θεωρεί προδότη της τάξης του, λες και επειδή είναι κύριος είναι αντικειμενικά επιφορισμένος από τον θεό της επανάστασης, να αντεπεξέλθει στην επαναστατική του αποστολή. Και εδώ είτε το θέλουμε είτε όχι μπαίνουμε στο ζήτημα για το οποίο μιλήσαμε στην αρχή: δηλαδή το ζήτημα της τάξης. Αν αντιλαμβάνεσαι **αντικειμενικά** την τάξη, όπως δηλαδή την αντιλαμβάνονται οι κοινωνιολόγοι, π.χ. ανάλογα με το εισόδημα του κάθε υποκειμένου, ή ανάλογα με την δυνατότητα του να ικανοποιεί τις αναπαραγωγικές του ανάγκες, τότε θεωρείς ότι επαναστατικό υποκείμενο είναι οι μετανάστες και μάλιστα τα πιο χαμηλά οικονομικά τμήματα τους, ή αυτοί που ξεμεροβραδιάζονται στα γήπεδα επειδή δεν έχουν καταλάβει ακόμα την ιστορική τους αποστολή. Και σε αυτή την περίπτωση βέβαια, αν διατηρείς κάποια ψήγματα διανοητικής εντιμότητας δεν πρέπει να κάνεις τίποτα άλλο από το να αναζητάς μάταια τις αιτίες του ξελοδαρμού σου από την πραγματικότητα.

Σεκταριστικής επειδή αρνείται την δυνατότητα της συνείδησης. Και όντως όταν στα 18 έχεις πάρεις μία απόφαση once in a lifetime από εκεί και πέρα τι μένει; Τίποτα. Καμία επιλογή, καμία δυνατότητα αλλαγής. Τα πάντα παγώνουν την στιγμή εκείνη της απόφασης και ύστερα όλα παίρνουν τον σωστό ή τον λάθος δρόμο τους. Πρακτικά όμως τι σημαίνει αυτό; Πολιτικά ποιες είναι οι συνέπειες του; Ας μας απαντήσουν οι ίδιοι οι συγγραφείς της Midnight Rebel. Αντιγράφουμε: «Γιατί να κολακεύουμε τις αργοπορημένες συνειδήσεις αν έτσι προσβάλλουμε εκείνες που είναι ακριβείς στα ραντεβού τους, και το πληρώνουν; Αν πρόκειται να μιλάμε σοβαρά για συνείδηση, δεν πρέπει να πετάμε στα σκαλιά το κλειδί της: την επιλογή. Αν (...) αξίζει τιμών και αναγνώρισης κάποιος που έγινε λεγεωνάριος και μετά το μετάνιωσε **πώς άραγε τιμή και αναγνώριση αξίζει σε όλους εκείνους που ΑΕΝ έγιναν -αν και θα μπορούσαν; Ποια η τιμή για όσους επιλέγουν να μην γίνουν «επαγγελματίες σπλιτς».** (τχ.9).

Ποια είναι -τώρα- η στάση των συγγραφέων της Midnight Rebel απέναντι σε όσους κάνοντας αυτοκριτική αρνούνται έμπρακτα

τις προηγούμενες επιλογές τους; Έκανες μια ανήθικη επιλογή στα 18 σου χρόνια, είσαι καθαρά... Αλλιώς: καθυστερημένη συνείδηση... Τς... τς... τς... Χάσατε το ραντεβού σας...

Αν πάρουμε αυτή την θέση και την προβάλλουμε στο παρελθόν, καμία επανάσταση δεν έπρεπε να γίνει... Η συνείδηση ήθελε πάντα πολύ αργά. Άρχισε το '17 στην Ρωσία, άρχισε το '18 στην Γερμανία, άρχισε το '36 στην Ισπανία. Κάτι ύποπτο συμβαίνει εδώ για να είναι μονίμως καθυστερημένη η άτιμη και παρά την καθυστέρηση της η ιστορία να συνεχίζεται. Τελικά που είναι το ύποπτο και που υπάρχει; Μάλλον μόνο στο μυαλό των συγγραφέων της Midnight Rebel. Είναι πολιτικά απαράδεκτο να αρνηθούμε την δυνατότητα στους ανθρώπους να αλλάζουν τα μυαλά τους... Το πρόβλημα δεν είναι τότε θα έρθει η συνείδηση, το θέμα είναι αν θα έρθει κάποτε, και όταν θα έρθει να μην της κλείσουμε την πόρτα στα μούτρα, επειδή εμείς είμαστε συνεπείς. («Εμείς, εμείς/οι μόνοι συνεπείς», φώναζαν τα μπλοκ των σταλινικών του ΚΚΕμ-λ, στις διαδηλώσεις της μεταπολίτευσης).

Τέλος, **πολιτικά καθυστερημένης ιδεολογίας** γιατί πέφτει στην λούμπα του ψυχολογισμού, δηλαδή του συναισθηματισμού, που σαν τέτοια αποτελεί πολιτική κληρονομιά των χρόνων του '60. Όμως από αυτή την λούμπα, δεν μπορείς να αντικρίζεις με ανταγωνιστικό τρόπο αυτόν τον κόσμο, παρά μόνο (ή κυρίως) με ψυχολογικούς όρους. Αυτοί που σκέφτονται ανταγωνιστικά δεν εξετάζουν ψυχολογικά κίνητρα και προθέσεις επιλογών (τις αφήνουν πεταμένες κάτω σαν τα φθινοπωρινά φύλλα, **να στρώνουν το δρόμο για την κόλαση**). Εξετάζουν στάσεις, θέσεις, πράξεις και συμπεριφορές. Αυτές κρίνουν, με βάση αυτές καθορίζουν την πολιτική τους θέση και στάση απέναντι σε υποκείμενα και σε κοινωνικές σχέσεις.

Οι συναισθηματισμοί και οι ενοχές δεν είναι γι' αυτούς που έχουν επιλέξει το δρόμο της κοινωνικής αυτονομίας. Είναι γι' αυτούς που θέλουν να προκαλέσουν οίκτο, λύπη, ενοχή, τελικά μιλιταντισμό, και ότι αυτός συνεπάγεται. Τέλος.

1. Ο συγκεκριμένος τίτλος είναι πολύ παράξενος. Το κείμενο μας αφορά ένα κόμικ που είχε δημοσιευτεί σε έντυπο της Συνέλευσης ενάντια στην Ειρήνη και όχι στο εν λόγω έντυπο. Εξάλλου αρκετοί σύντροφοι της Συνέλευσης θεώρησαν καλοπροαίρετη την κριτική που εκφράζει το κείμενο μας.
2. Γενικά δεν σκοπεύουμε να συζητήσουμε λέξη προς λέξη το συγκεκριμένο άρθρο. Έχουμε και άλλες δουλειές να κάνουμε.
3. Σημαίνει η έλλειψη ηθικής στην εργασία πως όλα τα υποκείμενα έχουν την ίδια ευθύνη για την δουλειά που προσφέρουν στην αναπαραγωγή του συστήματος; Σημαίνει μήπως πως θα πρέπει να κατευθύνουμε την προπαγάνδα μας προς τους μπάτσους, τους εισαγγελείς, τους δημοσιογράφους, τους καταστηματαρχες, ή πιο απλά προς τους προϊστάμενους μας στην εργασία μας; Προφανώς, προφανέστατα όχι. Η θέση εξουσίας/γνώσης που κατέχει κάποιος καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τον ρόλο του και την συνείδηση του και προφανώς την **κοινο-**

νική/πολιτική/ατομική του ευθύνη. Άρα και την στάση μας απέναντι του. Δεν περιμένουμε από τον προϊστάμενο μας καμιά εξέγερση, ούτε τον θεωρούμε «αθώο» κάθε φορά που μας διατάζει, ούτε ταξικό μας σύμμαχο, παρά μόνο στην περίπτωση που αρνηθεί τον διευθυντικό του ρόλο και συνεργαστεί έμπρακτα μαζί μας, ενάντια στο αφεντικό ή ενάντια στον κοινό μας διευθύνοντα. Και φυσικά δεν αναβάλλουμε μέχρι τότε την πάλη εναντίον του...

Το καλοκαίρι που πέρασε ξετυλίχθηκαν δύο ακόμα επεισόδια του «ερού πολέμου» που έχει κηρύξει το δίκτυο των εθνοθησκευτικών ομάδων του αραβικού κεφαλαίου ενάντια στην «συμμαχία των προθύμων», ενώ το αναμενόμενο εδώ και μήνες επόμενο επεισόδιο του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας» καθυστερεί να παιχτεί, αφού ο αγγλοαμερικανικός μιλιταρισμός έχει βαλτώσει για τα καλά στις πετρελαιοθάλασσες του Ιράκ. Αν μη τι άλλο τα χτυπήματα στο Λονδίνο και στην Αίγυπτο απέδειξαν μια **συμμετρία** στην στρατηγική αυτού του δικτύου, όσον αφορά τόσο την στιγμή εκδήλωσης των ενεργειών του, όσο και την επέκταση σε ευρύτερες γεωγραφικές περιοχές της δραστηριότητας του. Με άλλα λόγια: η τακτική αυτού του στρατοπέδου παίρνει όλο και περισσότερο την συμβατική μορφή του πολέμου και ξεδιαλύνει κάπως τα πράγματα όσον αφορά τις στρατηγικές στο στρατιωτικό πεδίο, παρόλο που αυτή η εξέλιξη δεν μοιάζει σαν αποτέλεσμα της ομογενοποίησης στόχων και στρατηγικών των διάφορων ομάδων που συγκροτούν αυτό το δίκτυο. Όσο όμως ξεδιαλύνει τα πράγματα σε αυτό τον τομέα, διαλύοντας τις ανταπάτες περί «ασφαλών» μητροπόλεων «έναντι της τρομοκρατίας», άλλο τόσο τα συσκοτίζει σε σχέση με την πραγματική κατανόηση του φαινομένου που εκτυλίσσεται μπροστά στα έκπληκτα κάθε φορά μάτια των δυτικών κοινωνιών.

Και αυτό δεν είναι το χειρότερο: το χειρότερο είναι η επέκταση αυτού του σκότους ακόμα και σε μεγάλα τμήματα της ριζοσπαστικής σκέψης. Ο λόγος γι' αυτό είναι ότι το πολιτικό ισλάμ¹ και μάλιστα αυτή η εκδοχή του που έχει κωδικοποιηθεί σαν «ισλαμικός φονταμενταλισμός» (όρος φυσικά καθόλου ουδέτερος ιδεολογικά από όλες τις απόψεις, που καλό θα ήταν να μην ανασταργείται άκριτα), προκαλεί αμηχανία. Θα λέγαμε ότι είναι τέτοια η ένταση αυτής της αμηχανίας που θα μπορούσε να συγκριθεί μόνο με αυτήν που προκαλούσε στην ανθρώπινη σκέψη το φαινόμενο του ναζισμού στην διάρκεια του μεσοπολέμου και ειδικά η ύπαρξη των στρατοπέδων συγκέντρωσης². Αυτή η αμηχανία, η αδυναμία δηλαδή ανάλυσης και κατανόησης αυτού του φαινομένου, αφορά όχι μόνο στην κυρίαρχη σκέψη αλλά και την πλειοψηφία των φορέων της -υποτιθέμενης- ριζοσπαστικής σκέψης. Σαν αποτέλεσμα της, που δεν πρέπει να μας εκπλήσσει, είναι η εύκολη υπεκαμψή σε αρχαϊκά πολιτικά σχήματα. Σε κάθε περίπτωση η ανάγκη για την επαναδιατύπωση μιας καθαρής θέσης από την πλευρά των κοινωνικών υποκειμένων της άρνησης, γίνεται επιτακτική.

Αυτή την θέση θα προσπαθήσουμε να επαναδιατύπώσουμε μέσα σε λίγες γραμμές, γνωρίζοντας ότι δεν καλύπτουμε πλήρως το θέμα που εξετάζουμε, πράγμα που λίγο μας ενδιαφέρει, αφού μια πιο εκτενής επεξεργασία του δεν πρόκειται να την αλλάξει στο ελάχιστο. Και ο τρόπος που έχουμε επιλέξει για να το κάνουμε είναι η κατάρριψη κάποιων ιδεών που αφορούν αυτό το φαινόμενο.

Μια τέτοια ιδέα, κεντρική μέσα στον λόγο των κυρίαρχων είναι αυτή που αναζητά τις αιτίες της «ισλαμικής τρομοκρατίας» στην **έλλειψη ανεκτικότητας** του πολιτικού ισλάμ έναντι του **πολιτισμικού διαφορισμού**: οι ισλαμιστές

πράττουν όπως πράττουν, επειδή μισούν τον δυτικό πολιτισμό, μισούν τις δυτικές αξίες και τις κατακτήσεις του δυτικού ανθρώπου, μισούν τον τρόπο ζωής «μας». Είναι μια ιδέα βγαλμένη κατευθείαν από την μήτρα της μιλιταριστικής αντίληψης που εκφράζει ο Χάντιγκτον στο βιβλίο του «Η σύγκρουση των πολιτισμών», βιβλίο που αποτέλεσε το βασικό ιδεολογικό εργαλείο της «νέας τάξης πραγμάτων», που εγκατέστησε στον κόσμο το παγκόσμιο κεφάλαιο μετά την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ. Ιδέα επίσης που έχει βρει τον τρόπο να επιβιώνει το ίδιο καλά και σε ορισμένους κύκλους της αντιεξουσίας (εκείνων των κομματιών της που φλερτάρουν με τον αστικό φιλελευθερισμό). Η ιδέα αυτή είναι εντελώς έωλη και το επιχείρημα των ίδιων των ισλαμικών φραξιών, ότι δηλαδή «αφού μισούμε τις δυτικές αξίες, γιατί δεν χτυπάμε την Σουηδία;», αρκεί από μόνο του για να την καταρρίψει. Το ίδιο ακριβώς επιχείρημα και με πολύ εντονότερο τρόπο παραθέτει μια ορισμένη σκέψη στις ΗΠΑ, που δεν φημίζεται για τους ανοιχτούς της ορίζοντες: «*Αν πραγματικά οι μουσουλμάνοι μισούν τόσο πολύ την αμερικανική κοινωνία, όπως ο κ. Μπους ισχυρίζεται, τότε γιατί τόσο πολλοί μουσουλμάνοι μεταναστεύουν στην Αμερική και ακόμη περισσότεροι στην Δ. Ευρώπη; Είναι επειδή θέλουν να ζήσουν εκεί. Αν στ' αλήθεια μισούσαν την κοινωνία μας δεν νομίζω ότι κανείς θα την επέλεγε για να γίνει μέλος της. Επομένως κάτι άλλο συμβαίνει. Και αυτό είναι ότι η αμερικανική πολιτική στον ισλαμικό κόσμο φαίνεται σαν επίθεση στο Ισλάμ, στους μουσουλμάνους. Όσοι από τους ισλαμιστές μισούν τις ΗΠΑ, δεν τις μισούν γι' αυτό που είναι, αλλά γι' αυτό που κάνουν*»³.

Στην πραγματικότητα οι ομάδες του πολιτικού ισλάμ,

σχεδιάζοντας χτυπήματα τόσο στο Ιράκ, όσο και έξω από αυτό, προσπαθούν να αποδυναμώσουν τον αγγλοαμερικανικό μιλιταρισμό και τους συμμάχους του, κάνοντας συνείδηση στα μάτια των κοινωνιών που στοχεύουν την έλλειψη διαταγμού τους απέναντι σε άμαχους, όσο αυτοί οι άμαχοι δεν παίρνουν δυναμική θέση ενάντια στα κράτη των οποίων είναι υπήκοοι. Με άλλα λόγια κάθε βόμβα στην καρδιά των δυτικών μητροπόλεων φιλοδοξεί αφενός να χτυπήσει τη νομομοποιητική επιλογή στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας των τοπικών κοινωνιών, είτε αυτή εκφράζεται με την συναίνεση, είτε με την αδιαφορία τους, είτε έστω και με την ήπια εναντίωση κατά της επιλογής του πολέμου. Πολύ περισσότερο όμως φιλοδοξεί να συγκροτήσει συμμαχίες (ιδεολογικές και υλικές) ανάμεσα στο μουσουλμανικό στοιχείο αυτών των πληθυσμών, δημιουργώντας ανοιχτές ρήξεις σε ένα υποτιθέμενο ισχυρό κορμό εχθρότητας αυτού του πληθυσμού εναντίον του. Το γεγονός ότι χτυπήθηκε και η Αίγυπτος, μια αραβική χώρα, αυτό ακριβώς το μήνυμα προσπαθεί να κάνει φανερό: αυτοί οι μουσουλμάνοι που είναι πουλημένοι στον εχθρό, θα έχουν την ίδια μοίρα με αυτόν.

Σε σχέση τώρα με την βαρβαρότητα τέτοιων ενεργειών ακόμα και οι πιο ανυποψίαστοι μπορούν να υποθέσουν ότι η εκτόμβη που προκαλεί κάθε χτύπημα στις δυτικές μητροπόλεις αποτελεί καθημερινό φαινόμενο στις κατεχόμενες χώρες με δράστες αυτή την αφορά τους κατοχικούς στρατιώτες. Οπότε γελοιοότητες του

στυλ «οι φανατικοί μουσουλμάνοι» κλπ έχουν καταντήσει αστείο με παντελή έλλειψη χιούμορ.

Εξάλλου υπάρχει μια απορία που εκφράζεται από ορισμένους συντρόφους αναφορικά με το «πως είναι δυνατόν οι ισλαμιστές να χτυπάνε συνδικαλιστές με εργατικό πληθυσμό, όπως αυτές που χτυπήσανε στην Μαδρίτη, ή ακόμα και στο Λονδίνο». Η απορία αυτή δεν είναι ιδεολογικά ουδέτερη. Προϋποθέτει ότι τα μέλη αυτών των ομάδων αναλύουν αυτό τον κόσμο με ταξικούς/ανταγωνιστικούς όρους και συνιστά γι' αυτό προβολή του τρόπου σκέψης των συγκεκριμένων συντρόφων σε αυτές τις ομάδες, παρά δυσεξηγήτο φαινόμενο. Αντίθετα, αυτές οι ομάδες αναλύουν την κοινωνική κίνηση με όρους εθνικούς/θρησκευτικούς σε πρώτο επίπεδο, που σε τελευταία ανάλυση μετασχηματίζονται σε καθαρά θεολογικούς: καλό εναντίον κακού, ή «όποιος δεν είναι μαζί μας, είναι εχθρός μας». Άλλωστε δεν είναι οι μόνοι με παρόμοια κοσμοαντίληψη: όταν οι ορδές του κούρδικου PKK παρέλασαν στο Λαύριο ενάντια στους Τούρκους πολιτικούς κρατούμενους, ή όταν τα παλικάρια του ΕΛΑΣ σκότωναν ιταλούς στρατιώτες, που παραδίδονταν για να πολεμήσουν μαζί τους, κατά την διάρκεια της κατοχής, έπρατταν έχοντας τα ίδια ακριβώς πράγματα μέσα στο κεφάλι τους.

Πιθανόν να προκαλεί έκπληξη η αδυναμία του συντριπτικά μεγαλύτερου μέρους της αριστεράς που δεν αναμασάει τα μανιχαϊστικά σήματα της κυρίαρχης ιδεολογίας (καλοί δυτικοί/κακοί μουσουλμάνοι) να κατανοήσει το πολιτικό ισλάμ, υιοθετώντας αναλύσεις με όρους πολυπολιτισμικότητας συγκεκριμένης από ένα ανθρωπολογικό μανδύα. Δεν υπάρχει μόνο ένα ισλάμ, υπάρχουν πολλά ισλάμ, άρα γι' αυτό δεν μπορούμε να μιλάμε για το ισλάμ ειδικά ως δυτικό, επειδή όντας σε διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο είμαστε ανίκανοι να το κατανοήσουμε, πόσο μάλλον να το κρίνουμε. Παρόλο που όντως δεν υπάρχει μόνο ένα ισλάμ, όπως δεν υπάρχει μόνο μία ορθοδοξία⁴, αυτό το επιχείρημα φανερώνει την μισή μόνο αλήθεια, κρύβοντας πίσω της την άλλη μισή. Αντίθετα όμως κάνει ολοφάνερη την επίδραση που ασκεί πάνω του η αντίληψη περί οριενταλισμού του παλαιστινίου διανοούμενου Εντουάρντ Σαϊντ⁵. Ο Σαϊντ ανάγοντας κάθε λόγο για το ισλάμ και γενικότερα για την ανατολή, σε λόγο οριενταλιστικό, δηλαδή ένα λόγο ιδεολογικό που σκοπό έχει να συγκαλύψει την ποικιλομορφία των ισλαμικών κοινωνιών και να αιτιολογήσει τον δυτικό λόγο περί ανωτερότητας του δυτικού πολιτισμού και άρα την πολιτική της δύσης απέναντι στον αραβικό κόσμο, πέτυχε να βάλει όλη την αριστερή διανοήση της δύσης μπροστά σε ένα **εκβιαστικό δίλημμα**: αν είσαι δυτικός δεν μπορείς να μιλήσεις για το ισλάμ, αν παρόλα αυτά μιλάς για το ισλάμ είσαι οριενταλιστής. Ενός τέτοιου τύπου ιδεολόγημα έχει περάσει σε τμήματα του επαναστατικού χώρου της Ευρώπης, που όχι μόνο δεν τολμούν να κρίνουν το φαινόμενο του πολιτικού ισλάμ, αλλά προσπαθούν να διακρίνουν χαρακτηριστικά άρνησης και πιθανές πολιτικές συγγένειες σε διάφορες εκδηλώσεις αυτού του φαινομένου, υποστηρίζοντας ότι ο μουσουλμανικός κοινότητες είναι ο μόνος, ή ο πιο ισχυρός πόλος αντίστασης στον καπιταλισμό.

Το παρακάτω απόσπασμα είναι χαρακτηριστικό αυτής της γραμμής σκέψης: «Από την δεκαετία του '70, οι ισλαμικές οργανώσεις έχουν πολλαπλασιαστεί μέσα στην κοινωνία των πολιτών, παρέχοντας κοινωνικές υπηρεσίες στην κοινότητα (ούμα) τις οποίες ούτε οι κοσμικές, ούτε οι μουσουλμανικές κυβερνήσεις έχουν προσφέρει. Τζιχάντ σημαίνει αγώνας σε τρία επίπεδα, ένα μόνο από τα οποία- η έσχατη καταφυγή, η λιγότερο αρεστή στον Θεό- είναι βίαιο. Στο επίπεδο της κοινότητας, σημαίνει να πολεμάει κανείς με όλη του την ηθική δύναμη για οικονομική δικαιοσύνη, ισότητα και κοινωνική αρμονία- όχι μόνο για το έθνος του, αλλά για ολόκληρο το ισλαμικό κόσμο. Μπορούμε να εκτιμήσουμε την υπερεθνική απήγηση μιας τέτοιας πανισλαμικής ταυτότητας, η οποία θα μπορούσε να γίνει η βάση όχι μόνο για πολιτικές συμμαχίες αλλά και για μια περιφερειακή οικονομία, ικανή να αποφεύγει την τοκογλυφία και να αναδι-

νέμει τον πλούτο ανακαλώντας τις αρχές του ισλάμ περί κοινωνικής δικαιοσύνης, τις οποίες τα σημερινά μουσουλμανικά καθεστώτα στα λόγια μόνο υπηρετούν. Μπορούμε επίσης να αναγνωρίσουμε πόσο απειλητική θα ήταν μια τέτοια οικονομική ένωση για την ηγεμονία του νεοφιλελευθερισμού στην παγκόσμια οικονομία, αν επρόκειτο να αμφισβητήσει σοβαρά την ορθοδοξία της «ελεύθερης αγοράς».⁶ Τόσο αυτού του τύπου η γραμμή σκέψης όσο και η αντίστοιχη ιδεολογία περί «ιρακινή» αντίστασης που διαδίδουν τα υπολείμματα του αριστερισμού (μαοϊσμού, τροτσκισμού, σταλινισμού, όπως άλλωστε και μεγάλα τμήματα της αναρχίας πάσχουν σοβαρά από έλλειψη κριτικής σκέψης και ανταγωνιστικής ανάλυσης. Οι κοινωνίες του αραβικού κόσμου, τα μέλη του δικτύου των εθνοθρησκευτικών ομάδων κλπ, γίνονται αντιληπτά με εντελώς αδιαφοροποίητο τρόπο, λέει και δεν υπάρχουν εκεί εκμεταλλευτές και εκμεταλλευόμενοι, διευθυντές και διευθυνόμενοι, αφεντικά και εργαζόμενοι, με άλλες λέξεις κοινωνικά ανταγωνιστικά συμφέροντα. Λες και η τόσο διαφημισμένη «ιρακινή» αντίσταση δεν είναι γνωστό ότι τους πρώτους που χτυπάει είναι την κοινωνική αντιπολίτευση σε αυτήν, αφού οι επιθέσεις ισλαμιστών σε απεργίες εργατών πετρελαίου και ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών, στο κίνημα των ανέργων στο Ιράκ, ή σε διαδηλώσεις γυναικών πολλαπλασιάζονται καθημερινά. Γι' αυτό άλλωστε ένα από τα κύρια συνθήματα της πραγματικής κοινωνικής αντίστασης στο Ιράκ, ενάντια τόσο στον αγγλοαμερικανικό μιλιταρισμό και στο ντόπιο κεφάλαιο, όσο και στο πολιτικό ισλάμ, είναι αυτό που επανέλαβε πρόσφατη φοιτητική διαδήλωση στην Βαγδάτη, που βρέθηκε να καταστέλεται με δακρυγόνα από τις ομάδες των Ισλαμιστών: Κάτω το πολιτικό ισλάμ.

Το πολιτικό ισλάμ (σε κάθε εκδοχή του) είναι **σχέδιο** τμημάτων του αραβικού κεφαλαίου και του αραβικού δεσποτισμού ενάντια τόσο στον δυτικό κεφάλαιο όσο όμως και στα κοινωνικά απελευθερωτικά προτάγματα. Ο αντιμπερειαλισμός του είναι κομμάτι της ιδεολογίας του αραβικού εθνικισμού⁷. Σαν τέτοιο σχέδιο βρισκείται απέναντι στα συμφέροντα των ανταγωνιστικών υποκειμένων τόσο στον αραβικό κόσμο, όσο και εδώ. Σαν τέτοιο σχέδιο μας είναι εχθρικό και απεχθές όπως και κάθε άλλο πολιτικό σχέδιο εξουσίας -με ή χωρίς- θρη-

σκευτικό μανδύα.

Αυτό μπορεί να κάνουν ότι το αγνοούν οι ιδεολόγοι της επανάστασης στην Ελλάδα ή έξω από αυτήν, ωστόσο οι σύντροφοι των αραβικών χωρών το έχουν μάθει καλά εδώ και δεκαετίες γιατί έχει γραφτεί, στο πετσί τους. Ο άραβας σύντροφος Al-Djouhal που κανείς ανόητος δεν μπορεί να τον κατηγορήσει για οριενταλισμό, ξέρει καλά τι λέει όταν γράφει: «Η ουσία του Ισλάμ είναι η παραίτηση, η υποταγή στην κυρίαρχη τάξη και στην θέληση του Θεού, αφού (γι' αυτό) οι γήινες και οι πνευματικές εξουσίες είναι μία... γι' αυτό όπως ξαναείπαμε πριν, υπάρχει μια ομοιότητα ανάμεσα στο σταλινισμό και στο Ισλάμ...»⁸.

Αφήνουμε για το τέλος να τσακίσουμε με αμελικό τρόπο την ραχοκοκαλιά μιας αντίληψης που δανείζεται στοιχεία από την προηγούμενη και αφορά την δυνατότητα για ανθρωπινή χειραφέτηση μέσω της θρησκευτικού (αυτο)προσδιορισμού. Το σημείο εστίασης αυτής της αντίληψης είναι η μπούργκα, το μαντήλι που φοράνε οι μουσουλμάνες γυναίκες, και το οποίο σαν τέτοιο έγινε πριν από καιρό ζήτημα της δημόσιας σφαιρας στην Γαλλία, με το γνωστό νόμο περί απαγόρευσης επίδειξης θρησκευτικών συμβόλων. Εννοείται ότι το κανονιστικό κομμάτι του ζητήματος, που σχετίζεται με την δυνατότητα αυτοπροσδιορισμού του κάθε υποκειμένου σαν τέτοιου, δεν μας ενδιαφέρει γιατί αγγίζει μια φιλολογία περί «ανθρωπίνων δικαιωμάτων», που κολυμπάει στα σιγά νερά του αστικού φιλελευθερισμού. Αυτό ωστόσο που μας απασχολεί είναι η εξιδανίκευση και τα σημαίνοντα με τα οποία επιδιώκεται να επανεπενδυθεί κυρίως στις μουσουλμανικές κοινότητες της Ευρώπης, αλλά και στα κράτη του αραβικού κόσμου, στα οποία η (ιδεολογική) σύγκρουση ανάμεσα στο πολιτικό Ισλάμ και στην κοσμική ιδεολογία δεν έχει λήξει ακόμα οριστικά υπέρ ενός ή του άλλου. Γράφει για παράδειγμα η Buck-Morss: «Όταν μορφωμένες γυναίκες αφήνουν τους κανόνες διαλέγοντας να φορέσουν την μπούργκα, αρνούνται την οπτική ταύτιση με την εκδυτικισμένη ελίτ της οποίας ανα-

μένεται να αποτελέσουν μέρος. Αντί για ένδειξη οπισθοδρόμησης στο αρχαϊκό παρελθόν, η επιλογή αυτή μπορεί να θεωρηθεί έκφραση δημοκρατικής αλληλεγγύης προς τους μουσουλμάνους άνδρες και γυναίκες εκτός της ελίτ, στους οποίους ποτέ δεν έφτασαν τα υλικά οφέλη της δυτικού τύπου νεωτερικότητας- ενώ την ίδια στιγμή συνιστά μια ιδιαίτερη φεμινιστική κριτική στην πραγματοποίηση του γυναικείου σώματος από την πολιτιστική βιομηχανία».⁹

Το πώς μπορεί το κατεξοχήν σύμβολο της γυναικείας υποτέλειας στο συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο να συνιστά το κύριο όπλο της φεμινιστικής κριτικής, θα πρέπει κάποιος να αρέσκειται πολύ στις ιδεολογικές σούπες που μαγειρεύονται στις κουζίνες του μεταμοντερνισμού, για να το υποστηρίξει. Θα πρέπει ωστόσο κι εμείς να υπενθυμίσουμε στην συγκεκριμένη συγγραφέα και σε όσους διαδίδουν βλακείες ανάλογοι επιπέδου, μερικά πράγματα που συνέβαιναν στους καιρούς που η κριτική των όπλων είχε την πρωτοκαθεδρία: όπως για παράδειγμα ότι ένα από τα πρώτα πράγματα που κάνανε μετά την ρώσικη επανάσταση οι μπολσεβίκες που πήγαιναν στις μουσουλμανικές χώρες της Κασπίας, ήταν να μαζεύουν τις μουσουλμάνες γυναίκες και να καίνε όλες μαζί τα μαντήλια τους, αυτά τα βρωμερά σύμβολα καταπίεσης και υποταγής. Κάτι που άλλωστε επαναλήφθηκε και στον αραβικό κόσμο τα χρόνια του 1960, όπως και στο Ιράν κατά την διάρκεια της επανάστασης ενάντια στον Σάχη. Κάτι που επαναλαμβάνεται σήμερα στις συλλογικές διαμαρτυρίες των γυναικών του Ιράκ ενάντια στα «συντάγματα» που προωθούνται από την κατοχή και τα υπολείμματα του ιρακινού κράτους, έστω και αν ο αγώνας αυτός δεν έχει πάρει την πλήρη έκφραση του ως σαφώς ανταγωνιστικό κίνημα.

Σε κάθε περίπτωση αυτό που διακυβεύεται σήμερα δεν είναι η ακαδημαϊκή νοσηματοδότηση ενός συμβόλου που στολίζει ή στιγματίζει γυναικεία μαλλιά. Είναι ένα πολύ ευρύτερο ζήτημα που μπαίνει με αμελικό τρόπο στους επαναστάτες όλων των χωρών μακριά από τον περσικό κόλπο (αφού εκεί το ζήτημα έχει απαντηθεί): **Είστε αλληλέγγυοι με τα κινήματα** (με όλες τις αδυναμίες τους και με κάθε κριτική που τους αναλογεί), **που προσπαθούν να αρθρώσουν ένα λόγο και μια πράξη κοινωνικής αυτονομίας στις ισλαμικές χώρες, ή είστε με το πολιτικό Ισλάμ και τις ποικίλες εκδοχές ετερονομίας που αυτό εκφράζει**; Η ιστορία εκτός του να συνεχίζεται ξέρει και να κρίνει.

1. Ο όρος πολιτικό ισλάμ μοιάζει πλεοναστικός αφού κάθε θρησκεία είναι και πολιτικό φαινόμενο, έστω και σαν άρνηση του πολιτικού ζητήματος. Με αυτό τον όρο κωδικοποιούμε ειδικά τις εκδηλώσεις του μουσουλμανισμού που αντιμετωπίζουν το ζήτημα της διαχείρισης των δημόσιων πραγμάτων με κέντρο αναφοράς την σαρία (το νόμο του Κορανίου). Στο τεύχος 18 του Τραίνου είχαμε εκφράσει με σαφήνεια την θέση μας για τις αιτίες ανόδου του πολιτικού ισλάμ στην διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών, με αφορμή την ανάλυση του παλαιστινιακού ζητήματος. Δεν θα επανέλθουμε εδώ σε αυτό το θέμα.

2. Η αναβίωση θεωριών συνωμοσίας μετά την 11^η Σεπτεμβρίου, γεγονός που επιβεβαιώνεται ανάμεσα στα άλλα και από την τεράστια επιτυχία, λογοτεχνικών σκουπιδιών όπως «Ο κώδικας Ντα Βίντσι», είναι ανάλογη έντασης με τις θεωρίες συνωμοσίας που συνόδευαν το χιτλερικό φαινόμενο.

3. Μάικλ Σόγιερ, πρώην πράκτορας της CIA, επικεφαλής του υπεύθυνου κλιμακίου της για τον εντοπισμό του Μπιν Λάντεν για τρία χρόνια, στο περιοδικό Κ της Καθημερινής, 11/09/05.

4. Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες διαφέρουν σε χιλιά-

δες πράγματα από την Ιερά Σύνοδο, ή από το σύγχρονο μοναστικό βίο, αλλά μοιράζονται τουλάχιστον μια κοινή αντίληψη: αυτής της μεταθανάτου σωτηρίας. Αυτό από μόνο του αρκεί.

5. Στο επόμενο τεύχος του Κιβωτίου θα δημοσιευτεί μια κριτική επεξεργασία των θέσεων περί οριενταλισμού του Σαϊντ.

6. Susan Buck Morss: *Πέρα από τον τρόμο, Ισλάμ, Κριτική θεωρία και Αριστερά*, εκδ. Αλεξάνδρεια.

7. Αυτό που έχει ονομαστεί «ιρακινή αντίσταση» δεν είναι κάτι ομοιογενές και ενιαίο, όπως για παράδειγμα τα παλιά εθνοαπελευθερωτικά μέτωπα των αποικιοκρατούμενων χωρών. Στην πραγματικότητα πρόκειται για εθνοθρησκευτικές φράξιες που εκτός από το να επιδίδονται σε αντικατοχικές ενέργειες, ή σε ενέργειες ενάντια σε κοινωνικές εκφράσεις αντίστασης και διαμαρτυρίας, αλληλοσφάζονται μεταξύ τους, για τον έλεγχο περιοχών και πληθυσμών. Η «αλληλεγγύη στην Ιρακινή αντίσταση» και οι ζητωκραυγές για κάθε νεκρό αμερικάνο στρατιώτη, στις οποίες επιδίδονται οι αριστεριστές (και όχι μόνο), είναι προϊόντα της εφαρμογής της κλασικής λενινιστικής αντιμπερειαλιστικής ιδεολογίας τους. Περισσότερα για την «ιρακινή αντίσταση» βλ. το κείμενο για την αντίσταση των γυναικών στο πολιτικό Ισλάμ αυτού του τεύχους, όπως και το κείμενο «Ο μακρινός ορίζοντας των γεγονότων στο Ιράκ» στο προηγούμενο τεύχος του Κιβωτίου.

8. Al-Djouhal: *The misery of Islam*, στον δικτυακό τόπο της ομάδας class against class, η μετάφραση δική μας.

9. Susan Buck Morss, οπ.παρ.

Πρώι. 10 πάει 11 είμαι στην δουλειά, γεμίζω ράφια με μαρμελάδες και βαριέμαι την ζωή μου, αυτή, την επόμενη και την προηγούμενη μαζί. Νομίζω ότι ο χρόνος έχει παγώσει, μέχρι να πιάσω το κάθε βάζο νομίζω ότι περνάει 576 χρόνια, σε κάθε κίνηση αντιπροσωπεύει και από μία δεκαετία. Βαριέμαι, βαριέμαι, βαριέμαι... Η προοπτική του να γεμίσω το ράφι μου φαίνεται σαν να πρέπει να ανέβω το Έβερест με το ένα πόδι... Έχω ακόμα 7 δίσκους βάζα, κεράσι, βερικόκο, ροδάκινο, φράουλα... έχω βάλει τα 2 εδώ και 10 λεπτά... Στο τέλος με βλέπω με καμπούρα, μπασοούνι, και μία γενειάδα 4 μέτρα να βάζω το τελευταίο βάζο στο ράφι, να μπαίνω στο βιβλίο Γκίνες σαν ο άνθρωπος που έκανε 3 εκατομμύρια χρόνια να βάλει 9 δίσκους βάζα στο ράφι... Κάτι τέτοιες στιγμές νιώθω πραγματικά τον χρόνο να περνάει από πάνω μου, να γλύφει με μία γλώσσα γεμάτη αγκάθια κάθε μυ του κορμιού μου, να αγκαλιάζει με τα καυτά του μπράτσα κάθε μου σκέψη και να τρυπάει τα πόδια μου με ξύλινα σουβλιά.

Θέλω να σταματήσω, να παγώσει ο χρόνος 5 λεπτά, τα βάζα να μην πρέπει να μπουκάλουν στην θέση τους, και εγώ να μην πρέπει να τα βάλω. Να μην χρειάζεται κανένα βάζο να μπει στο ράφι του... Αλλά όλα αυτά είναι μόνο και σκέτα μαλακισμένες σκέψεις. Ο χρόνος δεν παγώνει, τα βάζα είναι εκεί, εγώ είμαι εκεί, και η όμορφη και εφήμερη σχέση μας αναμένεται να κρατήσει 23 δευτερόλεπτα είναι επίσης εκεί, ακόμα πιο ακλόνητη και από μένα και από τα βάζα. Ξαφνικά όμως σταματάω, και κοιτάω τους δίσκους με τα βάζα, τα κοιτάζω και στέκομαι νικημένος μπροστά τους... Νικήσατε γαμημένα, θα σας βάλω στο ράφι... Να ηουχάσω και εγώ, να βρείτε και εσείς επιτέλους τον προορισμό σας σε αυτή την ζωή.

Συνεχίζω με τις ίδιες αργές κινήσεις να γεμίζω το ράφι και σκέφτομαι από πού μπορεί να έχει έρθει αυτό το βάζο με μαρμελάδα, πόσο δρόμο έχει κάνει, πόσοι άνθρωποι έχουν κουραστεί και έχουν σιχτηρίσει για να το βάζω εγώ εδώ σε αυτό το ράφι; Πόσο πήρε ο καθένας μας σε αυτή την τεράστια αλυσίδα από το 1.43 που θα πληρώσει ο πελάτης για αυτό το βάζο; Αλίμονο ούτε 0.01 στον καθένα δεν πρέπει να βγαίνει... Αλλοτρίωση και μαλακίες...

Ξαφνικά τσαντίζομαι, αλλά είμαι πολύ τσαντισμένος, νιώθω να βράζω, κάνω μία έτοι και πλαφτς να σου ένα βάζο με μέλι σκάει στο πάτωμα... Σημασία δεν έχει η πτώση αλλά η πρόσκρουση και τέτοια... Το μέλι ανακατεμένο με γυαλιά απλώνεται μεγαλειωδώς στο πάτωμα. Είμαι πια έτοιμος να σπάσω ένα ακόμα ρεκόρ... Ο άνθρωπος που έκανε 679 χρόνια να μαζέψει ένα σπασμένο βάζο με μέλι... Σήμερα προβλέπω να γίνωμαι διάσημος...

Αρχίζει η επιχείρηση... Νερά, χλωρίνες, χαρτιά, σφουγγαριστρες, φωνές στους πελάτες να μην πλησιάζουν γιατί θα χτυπήσουν!!! (και καλά... η αλήθεια είναι ότι έτοι όπως πάνε μαστουρωμένοι από ράφι σε ράφι δεν βλέπουν ούτε που πατούν ούτε που πηγαίνουν θα πατήσουν τα μέλια και θα κάνουν το μαγαζί μπουρδέλο)... Πήγε καλές 11 μέχρι να μαζέψω το μέλι... Μία ώρα για 9 δίσκους μαρμελάδες νομίζω ότι είναι και γαμώ τις παραγωγικότητες... Σταχανοβίτης σκέτος...

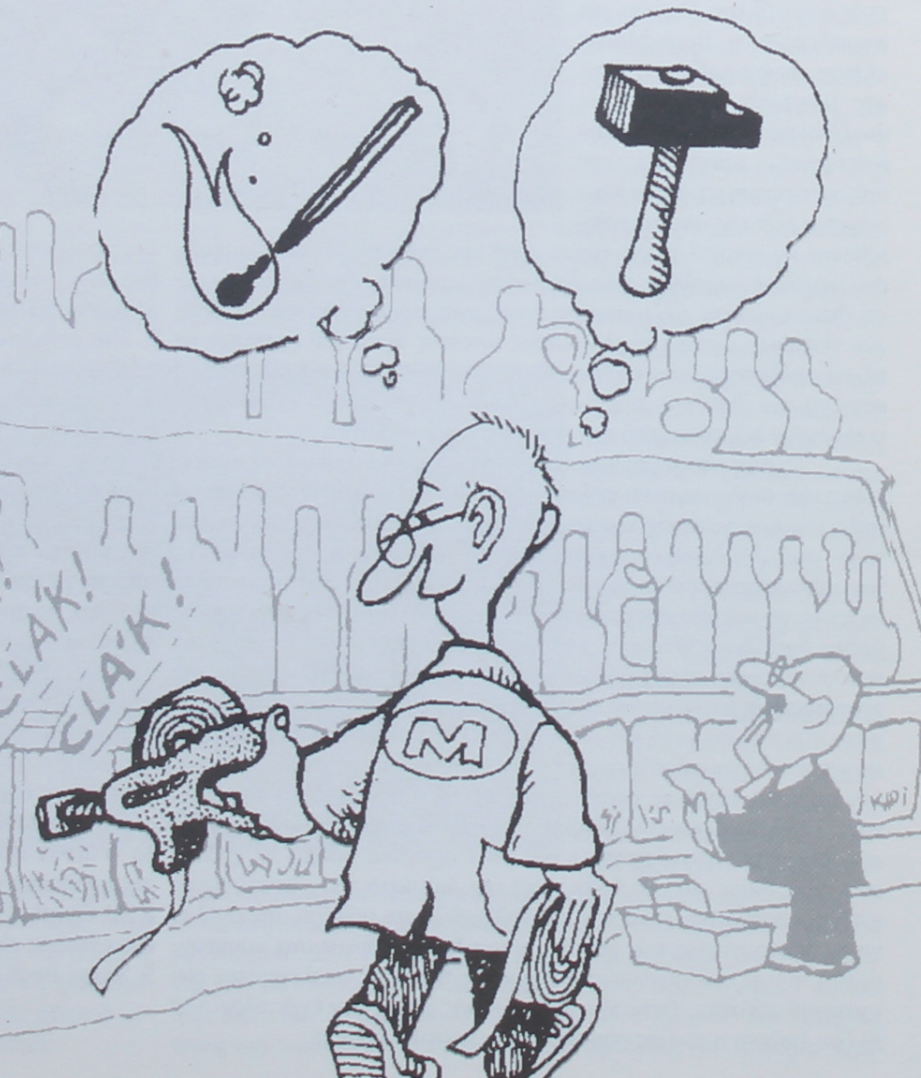
Εκείνη την μέρα, έδωσα ρεσιτάλ, έκανα το μαγαζί μπουρδέλο, έκοψα ένα μπουκάλι αραβοσιτέλαιο που έτρεξε από τα ράφια τρία ράφια πιο κάτω και τα έκανε όλα χάλια (τρία τέταρτα να τα καθαρίσεις), μου «πέσανε» 2 κιβώτια κρασί, έσπασα και ένα κιβώτιο αυγά... τα γάμησα όλα...

Τέλος πάντων 4 ώρες φόρτωνα, 4 καθαρίζα... Στο τέλος βρώμαγα και εγώ τα πάντα... Αλλά μία ικανοποίηση όταν σχόλασα την ένιωθα. Δεν έγινε και τίποτα βέβαια, αύριο πάλι εδώ θα 'μαι, με τα βάζα να περιμένουν. Αλλά μαθαίνω, από τότε όλο και πιο συχνά διάφορα εμπορεύματα υποκύπτουν στους νόμους της βαρύτητας και οι φίλες μου οι κατσαρίδες κάνουν τρελά τοιμπούσια.

Κάτι τέτοιες στιγμές νιώθω παντοδύναμος, νιώθω από τα χέρια μου να ρέει η μαγική δύναμη της βαρύτητας, αγγίζω ράφια και αυτά πέφτουν στο πάτωμα. Παλφτς οι μαγιονέζες, στρατκς τα αυγά, ζμουφ τα γιαούρτια, γκλουκτς τα κρασιά, πφςςς τα αναψυκτικά (τα αγαπημένα μου, το ανθρακικό εκτινάσσεται και πετυχαίνεις και πελάτη μαζί...). Μπουρδέλο ρε θα το κάνω το κωλομάγαζο σας άμα θέλω...

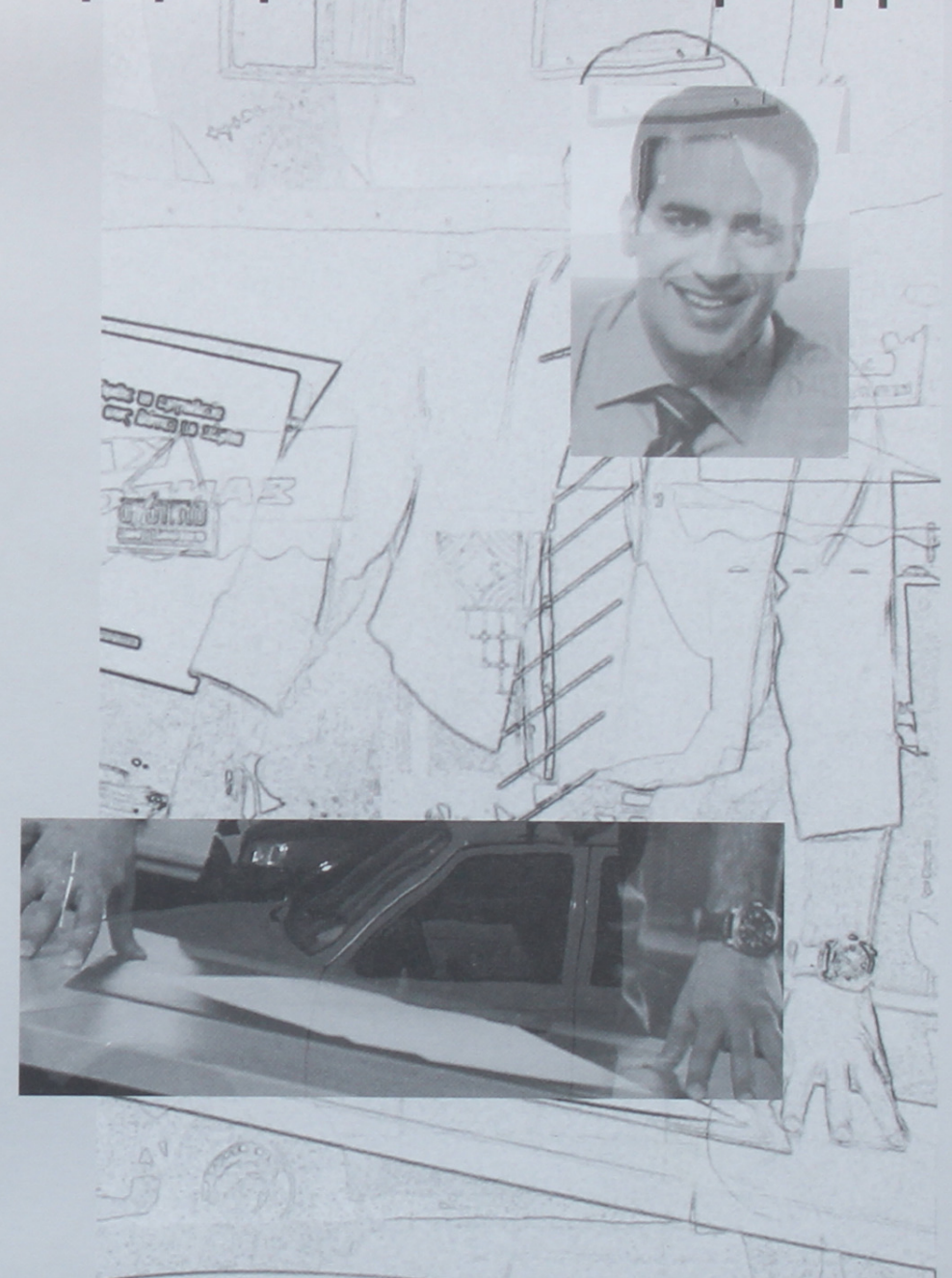
Χαμογελάω, ξέρω ότι δεν έγινε και τίποτα τρομερό, αλλά τι θα ήταν η ζωή χωρίς αυτές τις μικρές τις απολαύσεις; Πως θα έβγαινε το οχτάωρο; Πως θα πέφτανε τα φράγκα στο τέλος του μήνα; Πως θα μπορούσαν οι αγαπημένοι μου πελάτες να ψωνίζουν αφειδώς χαρτομάντιλα για τα μαύρα δάκρυα που χύνουν για τα πλάσματα της νύχτας;

Υ.Γ.: Η στήλη θέλει να εκφράσει την ταξική της αλληλεγγύη στην συνάδελφο, η οποία δέχτηκε την αβήθη επίθεση δημοσιογραφικών επειδή δήλωσε «ότι δεν ξέρει» όταν δημοσιογράφος με πολιτικά την ρώτησε για την προέλευση του τυποποιημένου ψωμιού. Να πάτε μαλάκες να ρωτήσετε τον Καρραμολέγκο και τον Κατσέλη.

Δουλειά μας να σας βρίσκουμε λύσεις! να σας βρίσκουμε λύσεις!

...στα προβλήματα που σας δημιουργούμε εμείς.

open24 open24 Eurobank Eurobank

Η κεντρική αντίφαση του καπιταλισμού...

USE NO HOOKS

Όχι πάνω από 2 ευρώ.